adımlar

Sayı:45 Onbeşgünlük Siyasi Dergi Fiatı: 2500 TL 1 KASIM 1990

TBKP KONGRE TEZLERİ Adımlar Özel Eki'nde

ÖZGÜRLÜK VE DEMOKRASİ HEMEN ŞİMDİ !

İsa Çelik

İÇİNDEKİLER

adımlar'dan

Adımlar'ın bu sayısı onbeşgünlük bir geçikme ile çıktı, öncelikle bundan dolayı özür dileriz. Gecikmenin nedeni,TBKP'nin kongre tezlerini çıkacak olan sayımızla birlikte basmaktı. Bu sayımızda TBKP'nin kongre tezlerinin birinci bölümünü Adımlar'ın eki olarak yayınlıyoruz. Önümüzdeki sayıda , TİP-TKP tarihi ve TBKP'nin üç yıllık tarihini içeren tezleri yayınlayacağız. Daha sonraki sayılarımızda tezlere ilişkin görüşleri,eleştirileri, önerileri özel sayılarımızda yayınlamayı sürdüreceğiz.

Tezlerin sunuş yazısında belirtildiği gibi," ***Tezler, başka platformların yanısıra TBKP örgütlerinin kongrelerinde de tartışılacaktır, tezlerin tartışması, geçmişte TKP ve TİP'e TBKP'ye üye olsun olmasın, ülkemiz marksist hareketinin bütün bileşenlerine açıktır, tezler aynı zamanda sosyalistlerin birlik partisi girişiminin program ve tüzük tartışması sürecine bir katılımı niteliğindedir.*** "

Dergiyi dağıtma sorununu hala istenen biçimde çözebilmiş değiliz. Bir çok arkadaşımız dergiyi bulamamanın sıkıntısı içinde. Dağıtım sistemimizin bu tarzını daha iyileştirmek için, daha çok çaba gerekiyor.

Tezlerin yayınladığı bu sayıyı ve bundan sonra çıkacak olan sayıların dağıtımını yaparken özellikle tezlerin tartışmasına katılabilecek olanlara ulaştırılması gerekiyor. Büyük şehirlerde dağıtım sorunu kısmen çözülmüş durumda. Özellikle Anadolu dağıtımı ve ilçelere ulaştırılmasının zorlukları devam ediyor. Dağıtımla ilgilenen arkadaşlarımızın buna özen göstermeliler. Bu sayıdan başlayarak daha geniş bir dağıtım için her arkadaşımızdan sorumluluk bilinci ile haraket etmelerini bekliyoruz.

Su Basın Yayın ve Ticaret A.Ş adına Sahibi:**Zülfü Dicleli**
İşletme Müdürü :**Ayten Şengör** Yazıişleri Müdürü: **Hüseyin Çakır**
Yönetim Yeri: Peykhane Sokak: No:44 Kat:4 Sultanahmet/ İstanbul
Tel: 51697 65-66 Fax: 516 11 79 Baskı :**Paşahan Matbaası**

Abone olmak için aşağıda belirtilen abone bedelini "Su Basın Yayın San. ve Tic. A.Ş Türkiye İş Bankası Türbe Şubesi, Hesap No: 1066904 hesabına yatırmanız ve banka dekontu forokopisini **Adımlar Dergisi , Peykhane Sok. No: 44-4 Sultanahmet -İstanbul** adresine bildirmeniz yeterlidir.

Abone Fiyatları:
6 Aylık:Yurtiçi 25 bin Tl. Yurtdışı (Avrupa) 30 DM.
Yıllık : Yurt içi 50 Bin Tl. Yurdışı(Avrupa)60 DM.

Başyazı

Kazanmak İçin...

Eskiyen, işlevsizleşen yalnız egemen güçlerin tercihleri değildir, bütün eski tercihler eskimiştir. İster ABD ya da Güney Kore, ister İskandinavya modeline yönelik olsun bütün modernleşme tercihleri, İslami modeller, eski sosyalist ülkelerin modelleri, herbiri onlarca yıldır tartışılan, savunulan bütün bu tercihler, bugün ne yeni çağın gereklerine ne de Türkiye'nin somut toplumsal-tarihsel gerçekliğine uyuyor.

ANAP, iktidarda çürüyor. Özal, tepeden müdahalelerle bu çürümeye karşı koymaya çalışıyor. Ama boşuna. En kritik anda, en kritik bakanlıkların başındakiler ardarda istifa ediyorlar. ANAP kongreleri tam bir kör döğüşü...

Emniyet Genel Müdür ile MİT müsteşarı karşılıklı birbirlerini terör konusunda gerekli istihbaratı yapmamakla suçluyorlar...

"Savaşa Hayır!" diyen bir öğrenci ile bir muhasebeci tutuklanıyor. Kamuoyunun tepkisi karşısında Başbakan, "Ben de savaşa karşıyım, bunun için kimse tutuklanmaz" demek zorunda kalıyor. Şu sorun iyice ortaya çıkıyor: Devlet tartışmasız bir suç tanımı yapamaz durumdadır.

Hükümet idamları yeniden gündeme getirmeyi deniyor. Kamuoyundan büyük tepki alıyor, bakanlar karşı karşıya geliyor. "İdam cezası kaldırılsın!" istemi daha yaygınlaşıyor. Devletin suç politikası gibi ceza politikasının da bunalımda olduğu görülüyor.

"Türban yasası" bilmem kaçıncı kez meclise girip çıkıyor. 141-142-163'le ilgili yasa değişikliği bir türlü gündeme gelmiyor. Kararsızlık...

Siyasi cinayetlerin tırmanışı karşısında tam bir çaresizlik var. Katillerin saptanması bir yana, eylemlerin amacı konusunda bir teşhis bile yok. Hükümetin, devlet büyüklerinin aklına gelen tek çare, polisi güçlendirmek, daha çok silahlandırmak, sertleştirmek...

Arka planda, ekonomide hızlı fiyat artışları, küçülen yatırımlar, spekülatif karlar. Sermaye birikimini büyütmede denenen bütün yolların bir bir tıkanılması...

Arka planda, dış politikada tam bir köşeye sıkışma...

Avrupa'da yüzümüze kapanan kapılar, elde silah Ortadoğu'ya doğru iteklenme... Batı'da, "geri kalmış Doğulu" görülme, Ortadoğu'da "ABD'nin, NATO'nun maşası" görülme...

Bu bunalımı, bu çaresizliği, oraya buraya sürüklenmeyi, toplumu bütün hücrelerine kadar etkileyen kimliksizliği açıklamak basit değil. "Özal'ın tek adam yönetimi", "iktidarın yanlış politikaları", "emperyalizmin planları", "demokrasi düşmanlarının tertipleri", "kapitalizmin kaçınılmaz sonuçları", "fanatizmin tırmanışı"...Bu açıklamaların hepsinde gerçek payı var, ama ne tek başlarına, ne de hep birlikte durumu tam aydınlatmıyorlar.

Daha derinde, genel bir tercih bunalımı yatıyor. İyisiyle, kötüsüyle Türkiye'yi bugüne kadar getirmiş olan temel tercihlerin eskimiş, işlevsizleşmiş, işe yaramaz olması yatıyor. İçerdeki temel tercih, asker ve sivil egemen güçlerin zaman içinde değişen dengelerle belirledikleri bir mutabakata dayalı otoriter bir rejim tercihiydi. Dışardaki temel tercih, uluslararası ekonomik, politik, kültürel ilişkileri Batı'nın genel yaklaşımlarıyla sınırlanmış bir çerçeve içinde yürütme tercihiydi.

Bu tercihlerin sonucu ortadadır. Ne çağdaşlaşabildik, ne kimliğimizi koruyabildik. Ne başkalarıyla ne kendimizle dost, barışık olabildik.

Bu temel tercihler, geçmişte de halkın çıkarları ile uyum içinde değildi, ama bugün hemen hemen hiç kimsenin çıkarlarına denk düşmüyor.

Rejim dışında tutulan çok geniş güçler, kendi sözlerini söylemek istiyor. Otoriter rejimi taşımak artık olanaklı değil. Batı'nın genel yaklaşımları, genel olarak dünyanın, özel olarak Ortadoğu'nun gerçekliğine yanıt veremiyor. Türkiye, bir ayağı Ortadoğu'da, ama Batı'nın kolunda, her konuda arafatta kalıyor. Yeni tercihlerin zorunlu olduğu yerde eski tercihlerde ısrar, bütün bir yapıyı çürütüyor, felç ediyor. Çağın dışına gidiliyor.

Eskiyen, işlevsizleşen yalnız egemen güçlerin tercihleri değildir, bütün eski tercihler eskimiştir. İster ABD ya da Güney Kore, ister İskandinavya modeline yönelik olsun bütün modernleşme tercihleri, İslami modeller, eski sosyalist ülkelerin modelleri, herbiri onlarca yıldır tartışılan, savunulan bütün bu tercihler, bugün ne yeni çağın gereklerine ne de Türkiye'nin somut toplumsal-tarihsel gerçekliğine uyuyor.

Türkiye'nin her alanda yeni tercihlere ihtiyacı var, hem çağın evrensel değerlerine uyan hem de aynı zamanda kendi somut dinamizmine yanıt veren bir perspektife, başlayan yeni çağın içine girmemize olanak verecek yeni bir "vizyon"a ihtiyacı var.

Koşullar öyledir ki, ne "terörün ardındaki güçler", ne enflasyonu tırmandıranlar, ne Türkiye'yi eskimiş tercihler içine hapsetmeye uğraşanlar, yeni, toplumun geniş kesimlerini saracak ciddi tercih alternatifleri karşısında dayanabilecek güçtedir.

Yeni tercihleri kim en tutarlı ve kapsamlı, en çabuk toplumun gündemine getirirse, o kazanacaktır. Ve o zaman bütün Türkiye kazanacaktır.

Marksistlerin birlik girişiminin önünde şimdi böyle bir olanak duruyor!

İnsan Hakları

Kaç İdamlık Bir Ülkeyiz?

Rıfat Güler

Şu anda Meclis'te onay bekleyen idam dosyası sayısı 287'ye ulaşmış bulunuyor. Böyle durumlarda sayılar ancak durumun ne denli ürkütücü boyutlarda olduğunu vurgulamak için kullanılır. Biz de bu sayılar üzerine biraz düşünelim. İdamlıkların hepsini bir araya getirsek şöyle bir düğün salonunu veya orta büyüklükte bir sinema salonunu doldurmak mümkündür. 300'e yakın insan ve hepsi de idamlık... Yani bir salon dolusu yokedilecek insan... Bu kadar insanın yakılarak , kurşuna dizilerek veya benzer bir yöntemle yokedildiğini, hem de bunun kamu güvenliği için devlet tarafından girişilmiş bir eylem olduğunu düşünün. İnsanın kanını donduracak böyle bir eylemin yaratacağı dehşet tablosunu düşünün. Bir salon dolusu yurttaşını gözünü kırpmadan yokedebilen bir devletin insanlığın gözünde nasıl bir yere sahip olacağını düşünün. Böyle bir olay karşısında neler hissedersiniz? Uygar dünya böyle bir olayı nasıl karşılar?

Bugün toplumumuzda idam cezasından yana olanların sayısı artık bellidir. 12 Eylül'ü gerçekleştirenler "bir kaç kişiyi sallandıracaksın ki terör önlenebilsin" ziphniyetiyle son 10 yılda tam 38 insanı darağacına gönderdiler. Kenan Evren meydanlarda bağırıyordu:"Bunları asmayıp da besleyelim mi?" diye. Ne oldu? Nereye vardık bu zihniyetle? İdamlar neyi kurtardı, neyi düzeltti?

Çağdaş dünya artık idamları tartışma konusu bile yapmıyor. Avrupa kıtasında idam cezası uygulayan tek ülke olmanın ötesinde, tam 287 kişiyi asmak üzere olan bir ülke durumundayız. Gazeteler idamlıkların siyasi görüşlerini de çıkarmış. Buna göre idamlıklardan 157'si sol görüşlü,18'i sağ görüşlü, 198'i adli suçlu, 4'ü de Filistinli ... Ama hepsi de insan...

Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler terörü önlemek için idamların infazını gündeme getirirken Başbakan Yıldırım Akbulut da bu görüşü desteklediğini açıklıyor. İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'ya göre ise idamlar konusunda Cumhurbaşkanı Özal işaret vermiş. Buna da pek şaşırmamak gerek, zira Özal Günaydoğu'daki olayları durduracağı iddiasıyla daha önceleri de bu görüşü tekrarlamıştı. Buradan çıkan sonuç açık. Hükümet elindeki idamlıkları , politik tutuklu ve hükümlüleri birer rehin olarak görüyor ve her seferinde de şantaj aracı olarak gündeme getirmekten çekinmiyor. Oysa asıl gündeme getirilmesi gereken sorun, Türkiye'nin bu hükümetle ve bu Cumhurbaşkanıyla ciddi bir kaosun içine sürüklenmekte oluşudur. Toplumun geniş bir kesiminde bu polisin, bu hükümetin, bu rejimin terör olaylarını önleme yeteneğine sahip olmadığı görüşü egemendir. Asıl bunun üzerinde durulmalıdır.

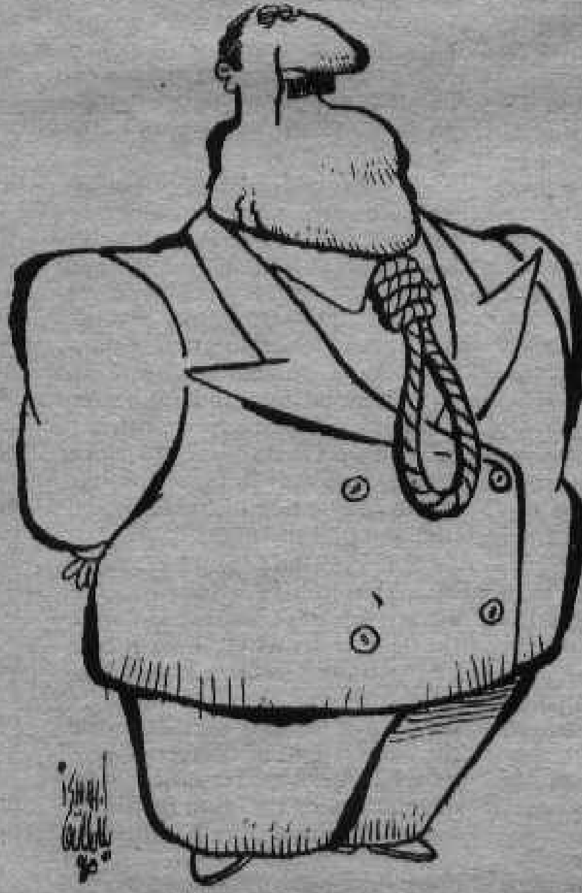
Hürriyet gazetesi, terör olaylarının yoğunlaşması üzerine Cumhurbaşkanı Özal'ın bir "kehaneti"ni hatırlatıyor. Sayın C.başkanı iki yıl önce "eğer enflasyonu aşağı çekemezsek, terör artar" demiş. Gazetenin yorumuna göre de bu "kehanet" doğru çıkmış. Bize göre kehanetlerle uğraşmak yerine gerçek olgulara dikkat edilseydi bugün yaşadığımız olayların gelişimi çok önceden görülmüş olacaktı. Burada geçen yılki bir araştırmanın sonuçlarını hatırlatmak yerinde olacaktır. Bir Amerikan araştırma enstitüsünün hazırladığı raporda "kehanetlerden" değil gerçekliklerden sözediliyordu. Sözkonusu raporda, **"Özal Cumhurbaşkanı, bir ANAP'lı Başbakan"** modelinde Türkiye'nin kaos ortamına sürükleneceği, toplumsal huzursuzlukların ve terör eylemlerinin artacağı , olayları önleyebilmek için rejimin polisiye önlemleri sertleştireceği vurgulanıyordu. Bugün yaşadıklarımızı mı tarif ediyordu acaba bu rapor?

Özal muhalefetin, sağduyulu bütün güçlerin uyarılarını dikkate almadan, azınlığa düşmüş parlamento çoğunluğuna dayanarak Çankaya'ya oturdu. Hem ülkeyi sıkıntıya soktu, hem de kaos ortamını hazırladı. Bu sıkıntıların bir tek çözümü vardı: Erken genel seçime gitmek... Bu yapılmadı. Seçimden kaçanlar bugün sıkıntıları çözmek için idam sehpasına sarılmaya çalışıyorlar.

Bugün mecliste karar aşamasına gelmiş tam 287 idam dosyası var... Bugün cezaevlerinde on yıldır yalnızca düşünce ve inançlarından ötürü hüküm giymiş sayısız insan var... Bugün 12 Eylül'ün üzerinden 10 yıl geçti, ancak 12 Eylül tasfiye edilemedi, demokrasiye geçilemedi... Sorunun temelinde işte bu olgu yatıyor. 12 Eylül'ün ülkemize giydirdiği deli gömleği yırtılıp atılamadığı içindir ki, 12 Eylül'ün "savaş hali koşullarında" yargılanmış, işkenceyle alınmış ifadelere dayanılarak mahkum edilmiş siyasi hükümlüler, rejimin elinde birer şantaj aracı yapılabiliyor.

Teröre karşı idamlıkların infazı...Bu insanlıkdışı yöntemler, terörü önlemek bir yana, toplumda yeni bir huzursuzluğun, yıllarca kapanmayacak yeni yaraların açılmasına yolaçmakla kalmayacak, toplumu bölecektir. Oysa toplumu bölen değil birleştiren yaklaşımlara ihtiyacımız var. Geçmişteki kamplaşma temelindeki bütün çözüm önerileri gerçekte çözümsüzlüğün birer ifadesidir. Bugün toplum vicdanında derin izler bırakan haksızlıkları giderecek bir yaklaşım zorunludur. Bunu idam sehpalarını politika aracı olarak kullanarak sağlayamayız. Tam tersine bugüne kadar verilen tüm idam cezaları iptal edilmeli, idam cezası kaldırılmalı, 12 Eylül yargılamaları tüm sonuçlarıyla ortadan kaldırılarak düşünce suçluları özgürlüklerine kavuşturulmalıdır.

GÜL-GEÇ

"YENİ ANAP MODASI"

İnsan Hakları

Çağdaş Devlet Öldüren Değil Yaşatandır

Akın Birdal

Türkiye'de 12 Eylül askeri darbesinin sonunda dört yılda 50 kişinin ölüm cezası infaz edilmiştir. 1984 yılından bugüne ise tartışmalı olarak askıda tutulmuştur. Altı yıldır, ölüm cezaları iktidarın elinde bir tehdit ve şantaj aracı olarak kullanılmıştır. Kimi zaman misilleme, kimi zaman da hükümlülere "rehin" gözüyle bakılmıştır.

İzmir Barosu avukatlarından değerli hukukçu Güney Dinç'in bir kitabında okumuştum, ölüm cezasına çarptırılmış olanların, ölümü nasıl beklediklerini... Ölüm cezasına çarptırılmış bir kişi, hamile ya da akıl hastası değilse, perşembe'yi cuma'ya bağlayan gecenin dışında her gün alaca karanlığın ortasında kurulmuş darağacına çekilmeyi bekler. İslam geleneklerine ve hukukumuza göre, perşembe'yi cuma'ya bağleyan gece cezalar infaz edilmiyor.

Şimdi Özal'ın düğmeye basmasıyla gündemç getirilen ölüm cezalarının infaz edileceği haberi, cezaevlerinde ölüm cezasına çarptırılmış 287 kişiyi, yakınlarını ve kamuoyunu yeniden bu konunun üzerine çekti.

Altı yıldan sonra, bekleyen ölüm cezalarının infaz edilebileceğinin ortaya atılmasının nedeni kuşkusuz önemlidir. Körfez'de ABD'ce hazırlanan senaryonun gerçekleştirilmesi, kamuoyunun dikkatini Körfez'den içeriye çekilmek istenmesi, terörü önleyebilmek için önlemlerden biri olacağına sığınılması, Türkiye'nin gerçeklerini (baskı, işkence, yoksulluk, hukuksuzluk, adaletsizlik vb.) gizlemek gibi her ne olursa olsun, bu nedenleri gözardı etmeden, yaşam hakkının korunması ile karşı karşıyayız.

Uluslararası Af Örgütü'nün son belirlemelerine göre ölüm cezası bugün 38 ülkede tamamen kaldırılmış, 17 ülkede ise "savaş zamanı suçlar" dışında uygulama dışı bırakılmıştır. 30 ülkede ise yasalarda yer almasına karşılık uzun bir süredir uygulamaya geçirilmemiş. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 95 ülke ise yasalarda ölüm cezasını korumakta ve uygulamaktadır.

1953 yılında yürürlüğe giren İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Koruma Sözleşmesi ölüm cezası için sınırlayıcı hükümler getirmiştir. 1984 yılında da ölüm cezasının kaldırılması ile ilgili 6 nolu protokol kabul edilerek, ölüm cezası Avrupa ülkelerinde tümden ortadan kaldırılmıştır. Bu ülkelerde ölüm cezasını koruyan İrlanda ve Türkiye'nin dışında başka ülke kalmamıştır. Ölüm cezası en son 1973 yılında Yunanistan'da infaz edilmiştir. O günden bu güne kimi ülkelerin "savaş suçlusu" olmanın dışında yasalarında ölüm cezası bulunmamaktadır.

Ölüm cezası insan haklarına aykırı olan, insan onuru ile bağdaşmayan bir cezadır. Ölüm cezasının caydırıcı olmadığı gibi, çağdaş ceza hukukunda da yeri kalmamıştır. Ölüm cezası öç alma gibi ilkel bir davranıştan kaynaklanmakta ve adli yanılgı durumunda da düzeltme olanağının bulunmadığı bir ceza yöntemidir.

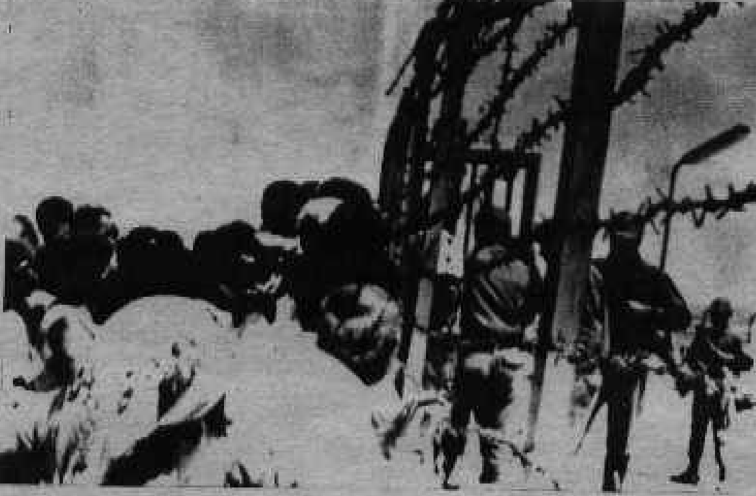
Türkiye'de 12 Eylül askeri darbesinin sonunda dört yılda 50 kişinin ölüm cezası infaz edilmiştir. 1984 yılından bugüne ise tartışmalı olarak askıda tutulmuştur. Altı yıldır, ölüm cezaları iktidarın elinde bir tehdit ve şantaj aracı olarak kullanılmıştır. Kimi zaman misilleme, kimi zaman da hükümlülere "rehin" gözüyle bakılmıştır.

Çağdaş devlet, öldüren değil, yaşatandır. Toplumun insanca ve korkusuz yaşayabilmesinin her türlü önlemini alan devlet, demokratik hukuk devletidir. Şimdi terör ya da başka bir gerekçe ile ölüm cezalarının infaz edilebileceğini söyleyen devlet, hem suçlu hem güçlü bir kimliğe bürünmüştür. Aynı devlet üç yıldır AT'ın kapısı önünde beklerken, önceki ve bugünkü Cumhurbaşkanlarının resmi söylemleri ile ölüm cezasına karşı olduklarını açıklayabilmişlerdir. Bu Avrupalılık değil, Şark kurnazlığıdır. İnsan hak ve özgürlüklerinde kurnazlık değil içtenlik ve inanılırlık temeldir. Avrupalılıktan çok çağdaşlık, başkalarının yaşam ve barış hakkına saygılı olmayı gerektirir. Yoksa çağ atladık safsatalarının hiç bir "kıymet-i harbiyesi"yoktur.

İnsan Hakları

DİYARBAKIR'DAN DEMOKRATİK GÜÇLERİN PROTESTOSU

Cezaevlerindeki Sürgünler Yasadışıdır

Diyarbakır İHD, Sendika Şubeleri Mimar Mühendis odaları ve Tabib odası yöneticileri Körfez krizi, idam cezası verilenlerin cezalarının infaz edilmesi, İnsan hakları İhlallerini değerlendirdiler. Basına yaptıkları açıklama özetle şöyle:

Altta imzası bulunan bizler, 15 Ekim 1990 günü toplanarak, 424 ve 425 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamelerle başlayan ve Körfez kriziyle birlikte tırmanarak yeni bir aşamaya girmiş olan, Bölgemizdeki hukuka, Demokrasiye ve insan haklarına aykırı son gelişmeleri değerlendirmiş ve aşağıdaki görüşlerin basın aracılığıyla kamuoyuna duyurulmasını kararlaştırmıştır.

1- Körfez kriziyle birlikte, halka karşı her türlü şiddet uygulanarak köy boşaltma ve yakmalarla somutlaşan yöreyi tamamen insansızlaştırma politikası yürürlüktedir. Bu politika yoğun bir gözaltı kampanyasıyla birlikte devam etmekte, insanlarımız ihtiyar, kadın ve çocuk ayrımı yapılmadan 25 güne kadar varan uzun gözaltı süreleriyle, temel hak ve özgürlüklerinden mahrum edilmektedir.

Diyarbakır E tipi cezaevinde, 8 Ekim 1990 günü gece yarısından sonra başlayan bir operasyonla 95 tutuklunun çeşitli cezaevlerine sürgün işlemi gerçekleştirilmiştir. Sürgünlerin hemen tümünün cezaevi ve koğuş temsilcilerinden oluşması sürgün'ün siyasal niteliğini açığa çıkarmaktadır. Sürgün operasyonuyla sadece insan hakları değil yasalar da ihlal edilmiştir. Çünkü sürgünler arasında yargılanması bitmemiş tutuklular mevcuttur. Oysa yasa gereği yargılanması devam eden tutuklunun başka bir yargı çevresine sevki mümkün değildir. Bu anlamda sürgün olayı tamamen yasadışıdır. Siyasal iktidar bu keyfiliğe son vermelidir. Bu uygulama, milyarlarca lira harcanarak yeniden inşa edilen ve bir bilim adamının deyimiyle tutukluları çıldırtmaya yönelik Hücre tipli Eskişehir Cezaevine nakil işlemlerinde ilk hazırlıkları niteliğindedir.

Belirtmek gerekir ki Eskişehir Cezaevi, sosyal bir varlık olarak insanın doğasına aykırı olduğu gibi mahkeme kararı olmadan, bir tutuklu ve hükümlünün hücreye konulamayacağı nedeniyle de mevcut yasalara aykırıdır.

3- İdam cezası, zayıf bir devletin kuvvet gösterisidir. "Asmayalım da, besleyelim mi?" mantığıyla, özellikle siyasal "suçlarda", kanı kanla yıkamaya çalışan bir devlet demokratik niteliğini tamamen kaybetmiştir? Yaşam hakkı, insanın en temel hakkıdır ve bekleyen idam cezalarının infazı değil, bu utanç verici cezanın gecikmeksizin kaldırılması gerekmektedir.

Hukuka, demokrasiye ve insan haklarına saygılı tüm siyasi partiler, Ulusal ve Uluslararası tüm demokratik kuruluşlar büyük bir tarihsel sorumlulukla karşı karşıyadırlar. Demokratik ve kitlesel bir muhalefet örgütlenmezse ve bu insanlık dışı politikalara karşı aktif bir tavır alınmazsa, cinayet niteliğinde olan idam cezası infazlarının vebali altında kalacaklardır.

Yaygınlaşarak tırmanan baskıcılığa karşı, insanım diyen herkesin birlik, dayanışma ve aktif bir tavır alma zorunluluğu kendini dayatan en yakıcı güncel görevdir. Herkesi bu kutsal ve onurlu görevin gereklerini yapmaya çağırıyoruz.

Hatip DİCLE
İHD Diyarbakır Şb. Başkanı
İlhan DİNÇ
TMMOB. Sekreteri
Refik KARAKOÇ
Ziraat Müh. Odası Şb. II. Başkanı
Av. Fethi Gümüş
Diyarbakır Bürosu Başk.
Salih Güneştekin
Makina M.O. Bölge Başk
Musa Çelik
Yol-İş I Nolu. Şb Başk.
Mehmet Yıldız
Petrol -İş Şb. Başk.
Özer Erdemli
EMO yönetimkurulu üyesi
Ali Öncü
Tes-İş Şb. Başk.
Ferhan Özvurmaz
Yol-İş Şb. Başk.
Vezir Perişan
Belediye-İş Şb. Bşk.
Ümit Uslan
Serbest M. Müşavirleri Şb. Başk.
Esat Bingöl
İnşaat Müh. O Yk. üyesi
Kemal Acil
Mimarlar Odası II. tem üyesi

ÖZGÜRLÜKLER KAMPANYASI

Bugünün İşini Yarına Bırakma

141-142-163'SÜZ TÜRKİYE

Talat Ulusoy

Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü yokluğunun acısını en çok çeken, özgürlükler savaşında başı çekmesi gereken Marksist güçler açısından şu soruların açıkca sorulması ve yanıtlanması gerekiyor: Neden 141 ve 142'nci maddelere karşı birlikte mücadele edemiyoruz? 141 ve 142'nci maddeleri özgürlüksüzlükler duvarının (tümü değil) temel taşı gören anlayış yanlış mıdır? Neden?

TBKP, 141-142 ve 163'ün kaldırılması somut hedefine yönelik sürdürdüğü ısrarlı mücadeleyi, yeni bir **ÖZGÜRLÜKLER KAMPANYASI** ile sonuca götürmek istiyor. Özgürlükler Kampanyası'nın hareket noktası, temel dayanakları ve somut hedefleri nelerdir?

Türkiye'nin temel hak ve özgürlükleri eksiksiz tanıyan, 12 Eylül'ü tüm sonuçlarıyla tasfiye eden yeni bir toplumsal sözleşmeye gereksinimi var. Türkiye'de ÖNCE DEVLET anlayışının yerini ÖNCE YURTAŞ anlayışının alması gerekiyor.

Yeni toplumsal sözleşmeyi kimse tek başına gerçekleştiremez. Bunun için tüm toplumsal ve politik tarafların mutabakatı gerekli.

Bu mutabakat susarak ve bekleyerek sağlanamaz. TEK SEÇİCİ DEVLET yanlılarına karşı ÖZGÜR YURTTAŞ'ı savunanların ısrarlı ve sürekli bir barışçıl eylemlilik içinde olmaları gerekiyor.

ÖZGÜR YURTAŞ olarak yaşamak isteyenler toplumun büyük çoğunluğunu oluşturuyor. Her toplumsal, politik, demoğrafik, cinsel, dinsel kesimin ÖZGÜR YURTTAŞ olma amacına dönük ağırlık verdikleri özgün istemleri var. Özgün istemlerin bütünü EVRENSEL TEMEL İNSAN HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ'ni oluşturuyor. Yurttaşlar eksiksiz temel hak ve özgürlüklerini istiyor.

TBKP, komünistler yıllardır Ceza Yasası'nın 141 ve 142'nci maddelerine karşı eylemli bir mücadele yürütüyor. Kasım 1987'de **Sargın** ve **Kutlu**'nun dönüşüyle daha da somutluk kazanan ve bugün TBKP il ve ilçe örgütlerinin yurt çapında kuruluşuyla süren 141 ve 142'nci maddelere karşı mücadelenin hedefi Türkiye'de eksiksiz bir DÜŞÜNCE VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ'nün sağlanmasıdır. TBKP düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü yalnızca kendisi için, yalnızca komünistler için istemiyor.Bu bakımdan, düşünce ve inanç özgürlüklerine ayrımsız yaklaşıyor ve 163'üncü maddenin de kaldırılmasını savunuyor. TBKP toplumda düşmanlıkların, özellikle düşünce ve inanç temelli nefret ve düşmanlıkların olmamasını istiyor.

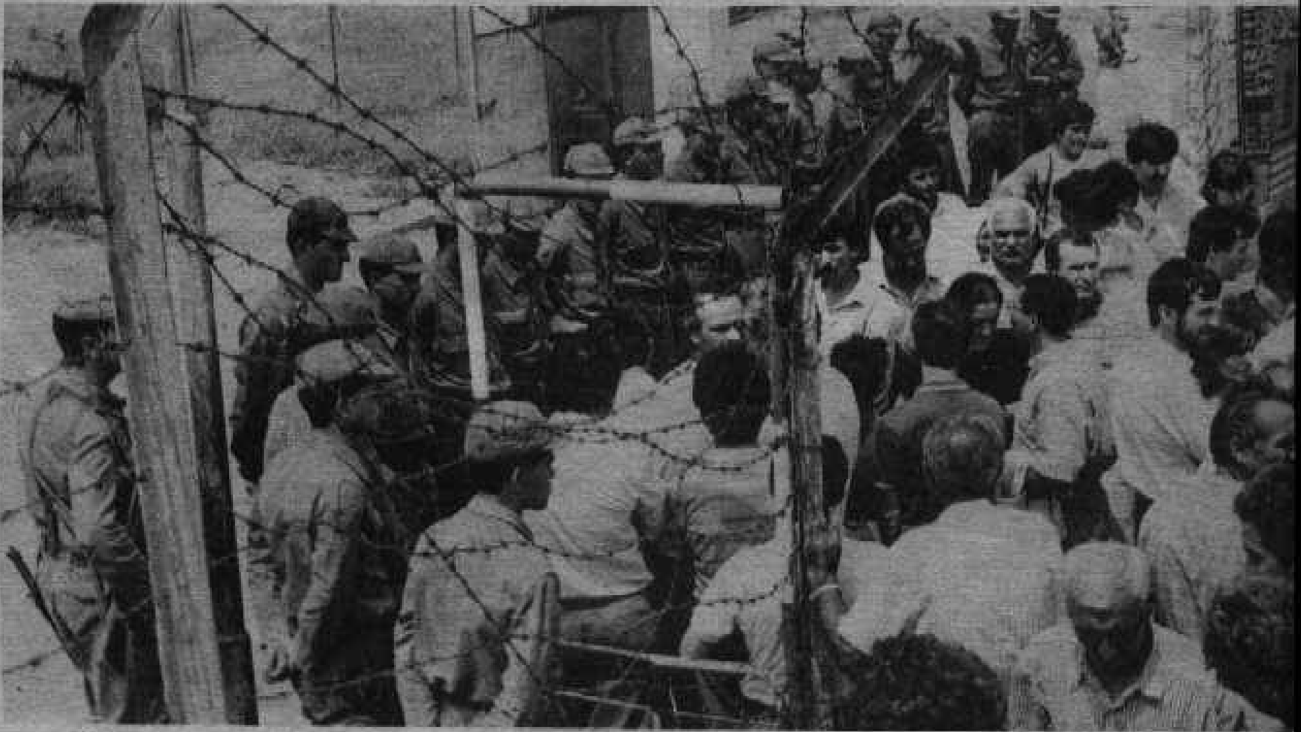
Bugün Türkiye'de 141 ve 142'nci maddeleri açıktan savunan bir politik güç, bir toplumsal kesim kalmamıştır dersek, abartmış olmayız. Türkiye'nin politik gündeminde bu denli olgunlaşmış bir başka konu yok. Böyle olmakla birlikte, sorunun çözümü için gerekli yasal süreç işletilmiyor ya da engelleniyor. Hükümet konuyu bir türlü parlamentoya getirmiyor, sürüncemede bırakıyor. 141-142 ve 163'üncü maddelerin sürüncemede kalmasından, geleneksel-devletçi bürokrasi, yani "BEN DEVLETİM" diyen bir avuç azınlığın dışında kimsenin çıkarı yoktur.

"BEN YURTAŞIM" diyenlerin, özgür üşüncenin önündeki engelleri kaldırmak isteyenlerin 141-142 sorununun sürüncemede bırakılmasına izin vermemeleri gerekiyor.

Geleneksel-devletçi güçler açıktan savunamadıkları bu tarihi silahlarından vazgeçmek istemiyorlar. Ardına sığınmaya çalıştıkları; "Bu maddeler kalkar ve bir komünist parti kurulursa devleti nasıl koruruz" ve "Kürtlerle nasıl başederiz" ve " Toplum buna hazır değil" gerekçeleri kısa sürede iflas etti. Bugün Türkiye'de yasal bir komünist parti var, ama ne dünya yıkıldı, ne de toplumda buna bir tepki var. Tüm kamuoyu yoklamalarının da gösterdiği gibi, toplumun büyük çoğunluğu düşünce ve örgütlenme özgürlüğünden düşünsel ve ulusal olarak kendini özgürce ifade etmekten yana. Geleneksel-devletçi güçlerin amacı açıktır; 1971'de ve 1980'de yaşandığı gibi, "günü geldiğinde" en sert biçimde kullanmak üzere esnek uygulanmasına göz yummayı yeğliyorlar. Özgürlükçü güçler bu oyunun yinelenmesine izin vermemelidir. Bu bakımdan Türkiye'de temel hak ve özgürlüklerin önündeki duvarın temel taşı olan 141 ve 142'nci maddelere topyekün yüklenmeliyiz.

Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü yokluğunun acısını en çok çeken, özgürlükler savaşında başı çekmesi gereken Marksist güçler açısından şu soruların açıkca sorulması ve yanıtlanması gerekiyor: Neden 141 ve 142'nci maddelere karşı birlikte mücadele edemiyoruz? 141 ve 142'nci maddeleri özgürlüksüzlükler duvarının (tümü değil) temel taşı gören anlayış yanlış mıdır? Neden?

Eğer bugün 141 ve 142'nci madddeler yalnızca TBKP'nin sorunyumuş gibi görülüyorsa, bunda bizim de suçumuz vardır. Çünkü, TBKP üç yıl öncesinde temel insan hak ve özgürlükleri kavra-

Askeri Cezaevinde açık görüş... Bu manzaraları yaşamak zorunda mıyız?

mı, insan hakları ve özgürlükler mücadelesi konusunda bugünkü bütünsel anlayışa sahip değildi. TBKP'nin 141-142'ye karşı ve yasal bir komünist partisi kurulması için yürüttüğü ısrarlı mücadelenin yalnızca "politik " bir mücadele olarak görülmesinde, yalnızca "TBKP'nin dar politik çıkarı" olarak algılanmasında bunun payı vardır.

Keşke sorunun yanlış yorumlanmasının tek nedeni bu olsaydı. Kolaydı ve TBKP'nin bugün eriştiği temel insan hakları anlayışı ve kendi hata ve eksikleri üzerine özeleştirisiyle belki de çözülebilirdi. Ne yazık ki böyle değil.

141-142 konusuna salt TBKP'nin bir sorunuymuş gibi yaklaşılmasında, biz de içinde olmak üzere, Türkiye'de İNSAN HAKLARI kavramının yeterince anlaşılmış olmamasının, geniş ve farklı toplumsal ve siyasal kesimlerde ortak bir İNSAN HAKLARI MÜCADELESİ anlayışı oluşmamasının da payı vardır. En az bunun kadar, ne yazık ki, söz konusu maddelerin içeriğinin bilinmemesi de sorunun anlaşılmamasında etken olmuştur.

İnsan hakları mücadelesi, bu kapsamda düşünce, inanç ve örgütlenme özgürlüğü mücadelesi bir İLKE mücadelesidir. Bu hakkı, politik karşıtların için bile savunabiliyorsan ve onların hakkı için de mücadele edebiliyorsan bir anlam kazanır. Yoksa, gerçekten dar politik çıkarla sınırlı kalır ve insan hakları konusuna çifte standartlı yaklaşımdan sıyrılamazsın.

Ceza Yasası'nın Mussolini İtalyası'ndan miras bu maddelir salt TBKP'yi ilgilendirmiyor. Bu maddelerin kaldırılması çok geniş toplumsal ve politik kesimlerin hayatı ve somut çıkarları gereğidir.

TBKP'nin yalnızca "komünist" adıyla bir parti kurmak için 141-142'nin kaldırılmasına gereksinimi yoktur. böyle düşünüyor olsaydı buna uygun bir yol izler, Siyasi Partiler Yasası'nın 96. maddesini hedef alan bir mücadeleyle kendini sınırlar ve Anayasa Mahkemesi'nde kapatılması istemiyle görülen davaya temel olan bir mücadeleyle kendini sınırlar ve Anayasa Mahkemesi'nde kapatılması istemiyle görülen davaya temel olan programında, dolaysız olarak 141 ve 142'yi hedef almazdı.

Bugün Türkiye'nin toplumsal ve politik yaşamında önde gelen ve özgür tartışma olanağı olmayan tabulardan ikisi, Komünizm ve Kürtler (2K) tabusudur. 2K Tabusunun temel yasal dayanağı 141 ve 142'dir. TBKP programıyla eylemiyle bu iki tabunun üzeri- yürüyor. Komünistlerin ve Kürtlerin kendilerini özgürce ifade edebilme haklarını savunuyor. Sıkça karşılaşılan "Niçin hep 141-142'yle uğraşıyor, niçin hiç Kürt sorunuyla ilgilenmiyorsunuz" sorusu açıkça bu maddelerin içeriğinin, örneğin 141- ve 142-163'üncü maddelerin içeriğinin bilinmediğinin ifadesidir.

Türkiye, 141 ve 142'den çocukların cezaevine konulduğu, yargılandığı bir ülke değil midir? Erkek egemen toplumun "Herşeyin en doğrusunu BABA DEVLET bilir" anlayışının ifadesi olarak 141-142, kadınların kurtuluşu mücadelesinin önünde bir engel değil mi? Türkiye'de bu maddelerden yargılanan yazarlar, sinemacılar, ressamlar, karikatüristler, müzisyenler yok mu? Sanatçıların ve çocukların bir daha bu maddelerden yargılanmayacaklarının güvencesi var mı? Bugün cezaevlerindeki toplam 141-142 tutsakları arasında TBKP'li olmayanlar çoğunluktadır. Nitekim, 141-142 tutsaklarının son açlık grevlerinde bu açıkca görülebiliyordu. Böyle olmakla birlikte, sözkonusu açlık grevinin yeterli ilgi ve desteği görmemesi ne ile açıklanabilir? Demokrasi güçleri, 141-142 tut-

saklarına açlık grevinin sona erdirilmesi için verdiği sözleri unutmamalı.

Hepimizin, hiç gecikmeden temel insan hakları ve özgürlükler konusunda ortak bir anlayışa varmamız ve kesin sonuç alıcı bir mücadele içine girmemiz gerekiyor. 141-142-163 Sorunu toplumda öylesine olgunlanmış durumda ki, deyim yerindeyse "Hep birlikte uzansak alacağız!" Ve, her geçen gün konunun çürümesine ve çözümünün güçleşmesine yol açıyor. Demokrasi güçleri için yitirilecek saniye yok.

Son olarak bugüne değin üzerinde pek durulmayan bir noktaya değinmek gerekiyor: Düşünce ve inanç özgürlüğünün olmadığı toplumlarda bilim gelişemiyor. Bu genel doğru bilim ve teknolojinin olağanüstü bir hızla geliştiği günümüzde çok daha büyük önem daşıyor. Kölelere kırbaç zoruyla firavun mezarlarını yaptırabilirsiniz, ama bugün, bilim ordusu kursanız bile, tabuların olduğu bir toplumda çağdaş bilimi yakalama şansınız hiç yoktur. Çükü çağdaş bilim ve teknoloji öncelikle ÖZGÜR İNSAN istiyor. 141 ve 142 ülkemizde üniversite içi ve dışı bilimsel çalışmalarda, yalnızca toplumsal ve siyasal bilimler alanında değil, öteki tüm alanlarda da özgür bilimsel çalışmanın, çağı yakalamanın önünde engeldir.

Bu anlayış ışığında 29-30 Eylül-1 Ekim günlü toplantısında konuyu değerlendiren TBKP Genel Yönetim Kurulu, Demokrasi Kampanyası çerçevesinde, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engellere, en geniş güçlerle birlikte kesin sonuç alıcı biçimde yüklenmenin önemine işaret ederek, tüm ömrünü özgür bir toplum kavgasına adayan BORAN YOLDAŞ'ın ölüm yıldönümünü başlangıç alan yeni bir atılımı başlatma kararı aldı.

Önümüzdeki görev, temel insan hakları ve özgürlükler kavgası verdiğimiz bilinciyle ve kongreler süreci ve Anayasa Mahkemesi'ndeki yargılama süreciyle bağlı olarak; canlı, yaratıcı, yeni ve barışçı eylemler dizisiyle hükümetin sorunu derhal parlamento gündemine getirmesini sağlamaktır.

ÖZGÜRLÜKLER MECLİS KÜRSÜSÜNDE

İçel milletvekili Ekin Dikmen:

"Sivilleşmeyen ve Demokratikleşmeyen Bir Toplum Olduk"

İçel Milletvekili ve Sosyalistlerin Birlik girişim Yürütme Kurulu Üyesi Ekin Dikmen 11 ekim 1990 günü TBMM'de Dünyadaki Yumuşama ve Demokratikleşme" ile ilgili olarak gündem dışı bir konuşma yaptı. Ekin Dikmen'in konuşması şöyle

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, dünya bloklararası yumuşama, uluslarası başlayan yakınlaşma ve dostluk, bireyin özgürleşmesi, demokrasi ve insan haklarının başarısıyla, uluslararası ve insanlar arası barışa doğru gitmektedir.

Barış, insanlığın vazgeçilmez bir isteği; barış, insanı yok eden, sağlıksız duruma getiren, açlığa ve yokluğa sürükleyen düşmanlığın yok edilişidir, düşmanlığı yaratan silahların yok edilişidir. Barış, tüm insanlık için düşünen, üreten ve yaratan insanın başarısı olacaktır. Varşova ve NATO savaş paktlarının sonu olacaktır. Birleşmiş Milletler Teşkilatının insanlık adına başarısı olacaktır ve sorunların çok azalacağı sınırsız ülkelere doğru giden dünyanın övünç kaynağı olacaktır.

Peki, dünyadaki bütün bu gelişmeler karşısında ülkemiz nasıl acaba? Körfez kriziyle antidemokratik yasaların varlığı ve bu yasaların uygulamalarıyla, çalkantılarıyla, sorunlarıyla çözümsüzlük ve tıkanıklık içerisinde bulunmaktadır. Kanımızca çözümsüzlük ve tıkanıklık, önemli ölçüde, 12 eylül askeri rejiminin getirdiği kurum ve kuruluşlardan kaynaklanmaktadır. Bu yüzden, sivilleşmeyen ve demokratikleşemeyen bir toplum olduk. Ülkenin tüm kurum ve kuruluşlarıyla, siyasal partileriyle sivilleşemedikleri için sancılar bir türlü bitmemektedir.

Sayın milletvekilleri, sivil ve askeri güçlerin, sivil yönetimlerin elinde bulunması toplumun sivilleşmesi talebimiz, istenen de budur, hepimizin istediği de budur. Ancak, sivil ve asker güçleri sivil yönetimin emrine sokmakla her şeyin çözülebildiğini kabul etmek veya öyle sanmak sivil iktidarın dikta aracı olmasını, baskı ve korku aracı olmasını önleyemez. Eğer toplumu sivilleşmeyle birlikte demokratik hale getirememişsek ve her ikisi yanyana yürüyemiyorsa o zaman dikta hevesleri bitmez, sivil iktidar baskı ve korku aracı olmakta devam eder.

Sayın milletvekilleri, anayasa ile antidemokratik yasalar demoklosin kılıcı gibi her aydının, her düşünürün, sendikaların ve demokratik kitle örgütleriyle siyasi partilerin başında sallanacak, bizler de kalkıp ülkenin sivilleştiğinden ve demokratikleştiğinden bahsedeceğiz. Böylece demokratik ülkelerin dostluğunu kazanacağımıza demokratik ülke toplumlarının içerisine gireceğimize inanacağız, toplumu inandıracağız; mümkün değil bu, olmaz böyle şey, memurlara sendikal örgütlenmeyi yasaklamakta, sendikala-

"Sivil ve askeri güçlerin, sivil yönetimlerin elinde bulunması toplumun sivilleşmesi talebimiz, istenen de budur, hepimizin istediği de budur. Eğer toplumu sivilleşmeyle birlikte demokratik hale getirememişsek ve her ikisi yanyana yürüyemiyorsa o zaman dikta hevesleri bitmez, sivil iktidar baskı ve korku aracı olmakta devam eder."

rın elini kolunu bağlamakla demokratik kitle örgütlerini kendi üyelerinin çıkarlarını korumaktan ve demokrasiyi savunmaktan alı koymakla sivilleşme ve demokratikleşmeyi sağlayamayız. Haziran 1990 tarihine kadar ülkemizin önemli bir gündem maddesi olan Türk Ceza Kanunun 141, 142 ve 163'üncü maddelerinin kaldırılmasını veya değiştirilmesini gündemden çıkararak demokratik toplum olduğumuzu iddia etmek hayal kurmaktır. Yumuşama ve barışı böyle mi sağlayacağız ülkemizde?

Sayın milletvekilleri, şu soruların yanıtını bulmak zorundayız. Türk Ceza Kanununun 141 142 ve 163 üncü maddelerinden yargılanan insanları mahkum mu edeceğiz? Bu maddelerden yargılanan basın mensuplarıyla hüküm giyen basın mensuplarını içerde tutmakla mı sivileşmeyi ve demokratikleşmeyi sağlayacağız?

Anayasa mahkemesi, Türkiye Birleşik Komünist Partisinin kurulamayacağına karar verirse, Türkiye Birleşik Komünist Partisinin Genel Başkanı Sayın **Nihat Sargın** ile Genel Sekreter **Haydar Kutlu** ve tüm kurucularını tutuklattırıp cezaevine mi atacağız?

Son zamanlarda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamamız sevindirici bir olay. Sözleşmeyi imzaladığımız tarihten bu yana, sözleşmeden doğan bireysel başvuru hakkının kullanılması 300'ü aşmıştır. Bu durum, sözleşme müeyyidelerinin uygulanmadığı, çiğnendiği endişesini yaratmaktadır.

Ülkemizin Doğu ve Güneydoğusunda uygulanan çağ dışı uygulamalar sonucunda, ortaya çıkan insan hakları ihlalleri dev boyutlara ulaşmıştır. Bu nedenler sözleşmenin ilgili maddesiyle insan hakları askıya alınmak istenmektedir. Ülkemizde yumuşama ve barış böyle mi sağlanacaktır.

Sayın milletvekilleri, "Savaşa Karşı Savaşa Hayır" belgisini yüceltmek isteyen İnsan Hakları Derneği ile Ankara'daki meslek kuruluşlarının merkezlerinden oluşan "Savaşa Hayır" platformunun hazırladığı "Savaşa Hayır" bildirgesini bilgilerinize sunmak istiyorum.

Irak'ın uluslararası hukuku ve barış sözleşmelerini hiçe sayarak Kuvet'e saldırısı ve topraklarına katma kararıyla ortaya çıkan Körfez bunalımı, ülkemizi savaş tehlikesiyle karşı karşıya getirmiştir. Çıkacak bir savaşın Ortadoğu petrollerinin yeniden paylaşılması amacına yönelik olduğu anlaşılıyor. Irak yönetimini yayılmacı ve işgalci politikasını fırsat bilen emperyalist odaklar, Ortadoğuya daha çok yerleşmek ve sömürüyü pekiştirmek için savaşa hazırlanmaktadırlar. Bu savaşta geleneksel barışçı tutum hiçe sayılarak, ülkemize Ortadoğu da jandarmalık görevi yüklenmek istenmektedir. Bu doğrultuda Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir saldırı durumunda savaş hali ilan etme izni çıkarılmış, bu da yeterli görülmeyerek Cumhurbaşkanını da tavsiyesiyle bu kez de Hükümete yabancı bir ülkeye asker gönderme ve yabancı ülke askerlerini Türkiye'ye çağırma yetkisi verilmiştir. Savaş olasılığı bile şimdiden sınırlı olan temel hak ve özgürlükleri tehlikeye sokmuş... grevlerin yasaklanmasına, basın ve haber alma özgürlüğünün saldırıya uğramasına ve peş peşe zam pateklerini gelmesine neden olmuştur. Bu savaşa karşı çıkmak her şeyden önce insanlık görevidir. Çünkü bu savaş, emperyalist çıkarlar uğruna Ortadoğu halklarını birbirine kırdırmak demektir, bu savaş sömürü ve yoksulluk demektir, bu savaş baskı ve işkencenin artması demektir, bu savaş, Amerika Birleşik Devletlerinin çıkarları uğruna kan ve gözyaşı demektir. Böyle bir savaşa hayır diyoruz ve tüm insanları savaşa karşı çıkmaya çağırıyoruz" diyor "Savşa Hayır" platformunu imzalayan İnsan Hakları Derneği ve demokratik kitle örgütleri. Ben de bu bildiriye aynen katıldığımı burada ifade ediyorum.

Bu bildirinin ilgililerin istemi üzerine dağıtılması yasaklanıyor. Gerekçe, siyasi faaliyetlerde bulunmak olarak kabul ediliyor. Peki, şimdi sorarım size: İşverenlerin ve kuruluşlarının bu tür bildiri ve demeçleri neden siyasi faaliyet olarak kabul edilmiyor, yalnız İnsanıl Hakları Derneği ve demokratik kitle örgütlerinin bu tür faaliyetleri siyasi faaliyette bulunmak olarak kabul ediliyor?

Daha geçen gün öldürülen Doç. Dr. **Bahriye Üçok**'un öldürülüşünü Mersin"de protesto eden izinli gösteriye müdahale ederek, oradaki avukatları ve sendika yöneticilerini içeri atmakla mı biz ülkemizde yumuşamayı, demokratikleştirmeyi ve barışçı sağlayacağız? Ben buna inanmıyorum. Eğer ülkemizde sivilleşmek, demokratikleşmek, yumuşamak ve barış bu ise, başka bir şey söylemek istemiyorum.

TBKP KONGRESİNE GİDERKEN...

TİP-TKP Birliği ve TBKP Kronolojisi

TBKP Kongre Tez Hazırlama Komisyonu, kongrelerdeki tartışmalara yardımcı olmak amacıyla bu kronolojiyi hazırladı. Kronoloji TBKP sürecinin bütününü değil, temel noktaları içermektedir.

1980 Türkiye'de TİP-TKP arasında ilk protokolün imzalanması. Protokol, iki partinin birbirini nasıl tanımladıklarını ve ileri düzeyde ilişkiler kurmak amacında olduklarını içeriyor.

1982 İlkbahar TSİP-TİP-TKP üçlü açıklama "Polonya konusunda ortak açıklama" "12 Eylül rejimine karşı ortak mücadele"

1982 Kasım Köln "82 Anayasası'na Hayır Kampanyası" iki parti arasında ilişkilerin gelişimesine olanak sağlayan verimli bir çalışma gerçekleşriliyor.

1982 Bu çalışmalar içinde üç parti eylem birliği sorununu görüşmeye başlıyor. TSİP'in görümeleri açıklamak istemesi üzerine ilişkiler gerginleşiyor. TSİP açıklamakta ısrar etti ve açıkladı. Üçlü görüşmeler bundan sonra TSİP dışında ikili olarak sürdü. Görüşmeler giderek ortak çalışmayı aşarak birlik için yapılmaya başlandı.

1984-85-86 TİP ve TKP'nin ikili görüşmeleri sürdü.

1986 Mayıs Birleşik partinin isim sorunu en sona bırakıldı. PRogram ve tüzük çalışmalarının başlatılmasınakarar verildi. İki partinin birleşmesi konusunda oluşacak yönetimde TİP'in önerisi ile TKP'nin makul bir çoğunlukta olmasına birleşildi.

8 Ekim 1987 Brüksel"deki Basın Toplantısında Behice Boran ile Haydar Kutlu

1987 Ocak Program, tüzük komisyonları ile bütün bunların üzerinde çalışmaları koordine eden bir komisyon oluşturuldu.

1987 Haziran Program ve tüzük çalışmaları tamamlandı. Tartışmaya açıldı. TKP birleşik partinin merkez yönetiminni eşit sayılarda olmasını önerdi. Birleşik partinin isminin TBKP olmasına karar verildi.

1987 Yazı sonu İki parti arasında Türkiye'de ilk ilişkinin kurulması. Birleşik partinin ülkede örgütlenmesi üzerine ilk çalışmalar.

1987 Sonbahar İki partinin PB'leri yurtdışında ortak çalışmaya başladılar.

1987 8 Ekim Brüksel basın toplantısı. Birleşme açıklandı.

10 Ekim Behice Boran öldü.

Cenazesi ülkeye getirildi ve güçlü bir tören düzenlendi. Bu törende kamuoyunun ve hükümetin tutumunun yeni olanaklar sunduğu üzerinde birleşilmesi. Dönüş görüşülmeye başlandı.

1987 Ekim İki partinin MK'larında ayrı ayrı ve daha sonra ortak PB toplantısında "TBKP'yi legal olarak kurmak üzere Sargın ve Kutlu'nun Türkiye'ye dönmesi" kararının alınması

1987 16 Kasım Dönüş

1987 sonu Dönüş sonrasında önceden dönüş kararına uygun hazırlıkların olmamasının ve görülen sert tutum üzerine yaşanılan dağınıklık ve şaşkınlık.

1988 ilk aylar İki parti arasında Türkiye'de ilk anlaşmazlık konularının belirmesi. "Gökkuşağı ve üniversiteli sorunu" TİP ülke yönetiminin Sargın-Kutlu davası dışında ilişkileri dondurma kararı. Bu gelişmeleri tartışan ortak PB iki tarafın da tutumunu eleştiriyor. İlişkilerin düzelmesi için bazı kararlar alıyor ve önerilerde bulunuyor.

1988 baharı Kongre'nin yapılma biçimi üzerine tartışma.

TUP biran önce kongrenin yapılması konusunda ısrarcı oluyor. Birleşme kongresi. Birinci MK plenumu. Bu toplantıda görev bölüşümü dışında bir çalışma yapılmadı.

1988 kongre sonrası TSİP'le birlik görüşmelerinin başlatılması. "Geri dönüş-süz bir noktaya geldik" açıklaması, TSİP-TBKP ortak program komisyonunun kurulması; çıkarılması düşünülen

yayının "olanaklı" ise birlikte çıkarılması kararı. Yapılan açıklama ve alınan kararlar tartışma yaratıyor. Türkiye'de iki parti arasındaki ilişkilerin başlaması.

1998 yazı Ülke yürütme kurulu oluşturuldu. Örgütlerin birleştirilmesi üzerine ilk yaklaşımlar ve tartışmalar. Merkez bürolarının birleştirilmesine başlanıyor. Ancak bir süre bağlantıları tekleştirilmiyor.

Örgütlerin birleştirilmesi üzerine iki yaklaşım: Koordinasyon kurulları ve hemen yönetici yapılar oluşturma. Görüşler üzerine tartışma gergin geçiyor.

1988 Haziran Sargın-Kutlu davası başladı.

1988 sonbahar ÖB yurtiçi-yurtdışı üyeleri ortak toplantısı PB-ÜYK ortak toplantısı Örgütlerin birleşmesinde ön adım olarak koordinasyonların oluşturulması kararı. Aynı günlerde Kenan Evren'nin Almanya seyahati sırasında komünist parti kurulabilir demeci. Yasallaşma çalışmalarımız ile ilgili olarak kuruculuk çalışmalarına hız vermek, kararı. "Kurucular Kurulu" kavramının ilk kullanılmaya başlamıs Yönetim faaliyetinin legalleşmesi konusunda karar.

Bir süredir üzerinde çalışılan ve tartışmalara neden olan merkez onayın organı tartışmasının sonuçlandırılması. Yayının çıkarılması ve yaygın bürolarının örgütlemesi üzerine karar. Ülke örgüt bürosu kurulması kararı.

1988 Aralık Bir grup politik göçmeni ülkeye dönüşü ve kısa sürede serbest kalmaları.

1988 sonu örgütlerin önce koordinasyon biçiminde birleştirilmesi, bu çalışmalara hızla yönetici yapıların oluşmasına dönüştü.

1988 sonu TSİP'in "Klasi program" anlayışında, TBKP'nin "yeni program anlayışında ısrar etmesi sonucu, program komisyonunun çalışmalarını sonuçsuz bitmesi. TSİP ile TBKP'nin, birlik sorununu Türkiye'de ve yasal partiye ilgi duyan daha geniş marksist çevrelerle birlikte yürütecek çabalarla sonuçlandırmaya karar vermeleri.

1988 Ocak Yayının çıkarılması. Çıkışı desteklemek için verilen ilanların yarattığı gerginlik "Kurucular Hareketinin başlatılması"nın ne anlama geldiği geniş ve sert biçimde tartışılmaya başlanıyor. Yayın büroları örgütlenmeye başlıyor. "Büroların işlevi ne olacaktır, parti yapısı içindeki yeri nedir?" tartışması. Ne yazık ki bu tartışma kendiliğinden hep sürdü ve yönetici organlar soruna bir açıklık getirmedi. Böylece birbiriyle çelişen farklı yapılar ortaya çıktı. Partinin örgütlenmesi ve işleyişi karışmaya başladı. Merkezi düzeyde yazı kurulu ile büroları "yöneten" koordinasyonun ilişkilerindeki düzensizlik. Hatta zaman zaman hasım kurullar durumuna gelmeleri. ortak çalışmanın gerçekleşememesi.

1988 baharı MK İkinci Plenumu Ülke YK'nın genişletilmesi, birleşiminin bütün parti faaliyetini kapsayacak biçimde düzenlenmesi, programın legal basılması ve parti yöneticilerini parti sözcüsü olarak legale çıkması kararları.

1989 Haziran TBKP programı yasal olarak basıldı. İstanbul il örgütü parti kararlarında sözü geçen parti sözcülüğü uygulamasını kendiliğinden uygulamaya koyuyor. Parti sözcüleri parti programını siyasi partilere ve kitle örgütlerine dağıtmaya başlıyor.

1989 Haziran Yurtdışındaki MK üyeleri toplantısı. "Uzun ve gergin tartışmalardan sonra, 89 yılı sonuna kadar yurtdışındaki Karaca ve Sakalsız dışındaki bütün MK üyelerinin dönmesi" kararı.

PB yurtdışındaki faaliyetine son vererek çalışmalarını ülkede sürdürme kararını veriyor.

1989 Temmuz Yasalda çalışmaları sürdürecek bir merkez oluşturma çalışmalarını başlaması. "Durumu uygun olan" MK üyelerinden ve merkezi çalışmaya katılan arkadaşlarımızdan oluşan bir görevlendirmenin yapılması. Ancak bu düşünce bir ay içinde bütün yönetim faaliyetinin yasala taşınması biçimine dönüştü.

Temmuz ayında ilk yasal merkez toplantısının yapılması. Bu ve izleyen toplantıların verimsiz geçmesi. Parti çizgisi bir açıklığa kavuşturulamıyor.

1989 Ağustos -Eylül PB iki MK üyesiyle genişletilerek ülkede faaliyetine başlıyor. PB'nin bir çalışma planı hazırlama çalışması. "Durum değerlendirmesi ve hedefler" başlığıyla bir çalışmanın yapıldığı ve örgütte tartışmaya açılacağı duyuruluyor.

Hazırlanan planın Sargın ve Kutlu yoldaşlarca reddedilmesi.

PB'den ilk istifa.

PB değişik görüşleri birleştirmek üzere çalışıyor. İlk "kurucular kurulu" kararı.

1989 Ağustos TBKP'li , TSİP'li ve bağımsız marksistlerin yasal parti girişim için toplanmaları, toplantıda girişim için "Kuruçeşme süreci"nin sonunu bekleme eğiliminin çıkması

1989 Eylül 4 MK üyesinin dönüşü, tutlanmaları.

1989 Ekim PB'nin kararı tartışmaya neden oluyor. Bu çerçevede bir tartışma hızla partide yaygınlaşıyor. Partide kilitlenme. "Genişletilmiş örgüt temsilcileri toplantısı. "Toplantı ortak bir sonuç üretemedi. Bunu üzerine Kısıtlı bir sürede karar taslağı örgütte tartışmaya açıldı.

1989 3 Aralık Geniş örgüt temsilcileri toplantısı. Bu toplantıdan önce MK toplanarak oybirliğiyle bu tarihten itibaren çalışmalarını genişletilmiş biçimde sürdürme kararını verdi. Yapılacak olan toplantıyı Genişletilmiş MK olarak tanımladı.

"Yasal KP Kurucular Kurul" çalışmasının başlatılması kararı alındı. Yeterli görüş ağırlığı oluştuğu görüşünde birleşilerek karar oylamasız "mutabakla" alındı. Basın toplantısının yapılacağı tarih konusunda tartışma çıkıyor. PB bir hafta içinde toplanının yapılmasını önerirken karşı görüş basın toplantısının daha ileri ibir tarihe bırakılmasını istiyor. PB oylamaya gitmeyeceğini, kendisinin tam üyeli olarak basın toplantısına katılacağını, diğer arkadaşların da gönüllülük esasına göre toplantıya katılacaklarını açıklıyor.

1989 8 Aralık Basın toplantısı

1990 Ocak Çeşitli illerde legale çıkışlar. Kimi tutuklamalar. ankara'da ağırbaskı. Basın toplantısından sonra toparlayıcı bir durumun görülmemesi. Yönetime güven tartışmasının genişleyerek kongre isteklerine dönüşmesi. Diğer yandan basın toplantısına karşı çıkan arkadaşların MK'dan istifalarının başlaması. Partide tam bir karmaşa.

PB'nin kurucular hareketini nasıl örgütleyeceğine ve kongre sorununa nasıl baktığına ilişkin açıklaması. Bu karar tartışmayı kesmiyor. PB oybirliği ile çalışmalarını genişletilmiş biçimde sürdürme kararı veriyor.

1990 Ocak Ankara'da TBKP'li, TSİP'li ve bağımsız marksistlerin yasal parti girişimi toplantısı. Daha geniş bir toplantı için hazırlık yapılmasına karar verilmesi.

1990 Şubat Talu, Kardam ve Yıldız yoldaşların kongre önerisinde bulunmaları. Sargın ve Kutlu yoldaşların bu öneriyi desteklemeleri. MK Sekreterliği bu görüşleri dikkate alarak oybirliği ile kongre kararı alıyor ve bunu içeriğini somutluyor. Yeni politikayı tartışmak üzere örgüt temsilcileri toplantısının düzenlenmesi. Büyük gözaltı

1990 Mart Yönetim faaliyetinde karmaşa.

İstifalar.

1990 6-28 Nisan "Ölüm orucu"

1990 15 Nisan Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi, 120 kişinin ortak bir açıklamayla yasal parti kurma kararını ilan etmeleri ve Kurultay hazırlıklarının başlaması

1990 Mayıs Sargın ve Kutlu yoldaşların tahliyesi. İstifa etmiş, etmemiş kongrede seçilmiş MK üyelerinin toplantısı. Görüşmelerin sürmesi sonucunda birleşiliyor. Diğer konularda ortak bir sonuca ulaşmak olanaklı olmuyor.

1990 4 Haziran Kuruluş başvurusu.

1990 25 Haziran SBP Hazırlık Kurultayı

KONGREYE DOĞRU

TBKP İstanbul İl Başkanı Zakarya Mildanoğlu

"Özgürlüğü Soluyarak Kongre Yapacağız"

Komünist Partisi yasalda kongresini yapmak için hazırlanıyor, ilk kongre İstanbul'da yapılacak. Parti tezler hazırlandı. Bu tezler tartışılacak. Kongreler hazırlığınızdan sözedermisiniz?

Mildanoğlu: 70 yılı yasaklar altında geçmiş, başını her kaldırdığında tırpanlanmış, kendi iç soruları ve sorunları birikmiş bir partinin ilk yasal kongre süreci başladı. Bu sürecin bizleri şimdiden heyecanlandırdığını söyleyebilirim. Bu sürecin biz komünistler açısından özel bir önemi var. Partimiz hakkında Anayasa Mahkemesinde kapatılma istemiyle dava açılmış da olsa ilk defa özgürlüğü soluyarak, açık bir kongre yapacağız. Ve bu kongrelerimiz TBKP nedir'in açık bir ifadesi olacaktır. Bu süreç TBKP'nin kendisi'nden daha geniş bir anlam ifade edecektir. Çünkü doğrudan çağımızı, ülkemizi, insanlarımızı ilgilendirmektedir. Bu kongrelerimiz yeni bir Türkiye'nin, çağdaş, demokratik bir Cumhuriyet yaratmanın ilk filizleri olacaktır. Bu nedenle olağan bir kongre süreci değil, güncel ve tarihsel boyutu olan, ve yine tam bu nedenle doğrudan kendi varlığını, geleceğini ilgilendirdiği için gündemi alışılmışın dışındadır.

Kongrelerin kendisi bir andır, kısa bir zaman dilimidir. Bir günün sınırlı saatleri içerisinde tamamlanmak durumundadır. Ancak diğer yanıyla da gündemimiz yüklüdür. Çalışmalarımızı hemen ilçe kongrelerinin öncesinden başlamak üzere Büyük Kongremize kadar uzanacak daha geniş bir zaman dilimine yaymayı hedefledik. Bu bize aynı zamanda gündemimizin daha geniş ve farklı güçlerce de tartışılma olanağını verecektir.

Kongrelerimiz, tüm parti örgütlerimiz kendi merkez ve yerel çalışmalarının, güncel pratik politik faaliyetlerinin değerlerilmesinin yanısıra daha genel ve tarihsel bir sorumlulukla yüzyüzedir. Kongre gündemimizde partimizin erteleme ve devretme şansı olmayan maddelerinin yanında şu anda tüm marksistlerin gündemini de işgal eden marksizmin, sosyalizmin sorunları da bulunmaktadır.

İçinde yaşadığımız çağ, 70 yılımıza, ideolojik, teorik ve politik sorunlarımıza eleştirel bir yaklaşımı zorunlu kılıyor. İşte tezler bir boyutu ile böylesi bir zorunluluğun ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Bir komisyon tarafından hazırlanan bu en genel yaklaşımlar tüm kongrelerimiz boyunca görüşmeye, tartışmaya açık olacaktır. Bu süreç içinde TBKP kendi görüş ve deneyimlerini sol güçlere, topluma sunma, onlarla paylaşma çabası içerisinde olacaktır. İl ve ilçe örgütlerimiz verimli ve nitelikli bir tartışma ortamının oluşması, araçaların yaratılması tüm güçlerini, yeteneklerini marksistlerle paylaşmaya özel bir önem verecektir. İnanıyoruz ki tüm bu süreç Sosyalistlerin Birlik Partisi'ne bir katkı anlamına gelecektir.

-Kongrelere daha geniş katılım ve TBKP üyesi olmayan eski TKP'li, TİP'li ve TBKP'li olup da partiye üye olmayanların katılımını sağlamak için nasıl bir çalışma içeresindesiniz?

Mildanoğlu: Daha önce de anlatmaya çalıştığım gibi kongreleri bir süreç olarak tarif ettik. Ve bu süreç başlamıştır. Bu sürecin verimli olabilmesi için özellikle TKP ve TİP, TBKP ye üye olmuş, aktif katkı koymuş, sorumluluk üstlenmiş tüm arkadaşlarımızı üye olmaya davet ettik, ediyoruz. Özellikle TBKP sürecinin değerlendirilmesi açısından bunun önemli olduğu inancındayız. Ancak bunun da ötesinde şu veya bu nedenle üye olmayan, olamayan arkadaşlarımızın katkısını alabilmek için her düzeyde bir çalışma yürütülmektedir. Bir dizi ilişkiler, toplantılar, tartışma ve değerlendirme platformları oluşturmaya çalışıyoruz. Her türlü kaygıdan uzak, dar, kişisel, köken farkı gibi kaygıları bir kenara bıraktığımız an, daha öteye taşıyabildiğimiz, verimli ve nitelikli bir kongre dönemi yaşayacağımız inancındayız. Bu konuda elbette belli bir programı ve politik hattı birlikte tespit etmiş, bunun sorumluluğunu aktif olarak üstlenmiş arkadaşlarımızın bu muhasebeyi birlikte yapmaları önemlidir. Ancak tüm eksikliklere rağmen bu sürecin başarılı olacağına inancımız tamdır.

Kongreler süreci ile parti çalışması içe dönecektir. Bir yandan da Kasım ayında birlik partisi kuruluş kurultayı yapılacak, bu iki sürecin birlikte yürümesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mildanoğlu: İlk bakışta kongrelerimizin partimizi içe döndüreceği endişesi doğabilir. Ancak gündemimize bakıldığında, bu sürecin bizleri tam tersine dışa döndürdüğünü söylemek daha gerçekçi olacaktır.

Birlik çalışmalarının başladığı ve Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi ile bir adım atıldığı tarihlerde ifade ettiğimiz bir şeyi tekrar vurgulamak istiyorum. TBKP'nin, şu anda verdiği mücadelesi, birlik girişiminin dışında, onun ruhuna aykırı değildir. Ayrıca kongre sürecimiz ile Birlik Partisi kuruluş kurultayı hepimizin iradesi dışında iç içe geçmiştir. Çünkü gündemlerini önemli bir bölümü çakışmaktadır. Tartıştığımız, değerlendirmeğe çalıştığımız, geleceğimizle ilgili cesaretli yaklaşımlarımız bunu doğrulamaktadır. Önemli olan her iki sürecin tartışmalarını birleştirmek, etkilemek ve etkilenmektir. Bu nedenle bu iki süreç marksistlerin birliğine hizmet etmektedir. Ayrıca kongrelerimizin gündeminde birlik süreci önemli bir yer tutuyor. Tezlerimizde birlik konusu ayrı bir başlık olarak yer almaktadır. Bu konudaki düşüncelerimizi daha da zenginleştireceğiz. Ve son olarak kongreler sürecinde ele aldığımız her konu bizi nasıl bir çağdaş parti konusuna götürüyor. Bu ise TBKP kongreler sürecinin Birlik Partisi için bir zenginlik, tüm olumlu deney ve birikimlerimizin ona taşınması anlamına geldiğini, belirtmek isterim. Somut olarak yerel insiyatiflerde yer alan, katkı koyan arkadaşlarımız doğrudan birlik yürütmesinin programı doğrultusunda kurultaya hazırlanmaktadırlar. Tüm bunlar iki sürecin birlikte yürümesinin, çakışmasının bizlerin zenginliği olacaktır.

KONGREYE DOGRU

TBKP Bakırköy İlçe Başkanı Osman Aydın

TBKP Bakırköy İlçesi İle Kongreler Başlıyor

TBKP'nin ilk kongresini yapacak olan Bakırköy İlçe Başkanı Osman Aydın, kongre süreci ve kongreye hazırlanışları üstüne sorularımızı yanıtladı.

İlk TBKP Kongresini siz yapıyorsunuz. Nasıl bir ön hazırlık çalışmasından geçerek bu kongreye hazırlandınız?

AYDIN: Biz Bakırköy TBKP İlçe yönetimi olarak göreve başladığımızın ilk sekiz-on gününde bazı teknik işlerin yürütülmesini yaparken nasıl bir yönetim olmalıyız sorusu etrafında tartıştık.

Bu tartışmaların uzayıp gitmesi yerine yaklaşımlarımızı yazılı metin haline getirdik. Metni genel üye toplantımızda daha da zenginleştirerek bir çalışma programına dönüştürdük. Bu çalışma programının ayrıca bir iş takvimi ile zamanlamalarını planladık.

1- Bu iş takvimimizde sekiz gün dört-beş saatlik politik tartışmaların yapılacağı tarihleri belirledik.

2- İlçemizi dokuz bölgeye ayırarak bu bölgelerde ikişer bölge toplantısının zamanlarını saptadık.

3-Her hafta cuma günlerini genel üye toplantılarına ayırdık.

4-Yönetim Kurulunun her hafta çarşamba günleri ve her salı İl Yönetim Kurulu'nun toplantıları olacaktı.Ayrıca yerel birlik girişiminin toplantıları ile çok yüklü bir gündemimiz olduğunu gördük. Bu yüklü gündemi Yönetim Kurulu'nun koordineli çalıştığında başarabileceğini gördük. Yönetim Kurulu'nun kendi içerisinde esnek bir iş bölümüne gidildi.

Komisyonlar kurduk. Sorumlulukların işlevsiz kalmasını önlemeyi düşündük. İlçemizi Kongre'ye hazırlayacak politik ve teknik komisyonlar bir buçuk ay önceden oluşturuldu. Yönetimle koordineli bir çalışma yürütülerek İlçe'nin Kongreye daha iyi hazırlanması çalışmalarına devam ediyor.

Kongre öncesinde Kongremize her türlü katkısı olacağını düşündüğümüz bir yemek hazırladık. Yemeğimize dört yüz kişilik katılım oldu.

İlçe örgütümüz kuruluşundan itibaren çeşitli siyasi partiler, yerel örgütler, diğer kurum ve kuruluşlarla seviyeli ve saygınlığı olan diyalog ve işbirliği içerisinde şimdiye kadar başarılı ilişkiler sürdürmüştür.Savaşa karşı yapılan kampanyaya siyasi partilerin ilçe başkanlarının ve sendika başkanlarının, sanatçıların katılımının bir ölçüde sağlanması gerçekleşti.

Bu çalışmalarımızı yaparken bir yandan da ilçemizin toparlanmasına yardımcı olacağını düşündüğümüz tek tek yoldaşlarla veya ilçede sohbet toplantılarına aralıksız devam ettik. Bu çalışmalarımızın ürünlerini birinci ay sonunda almaya başladık.Üye sayımız 100'e yaklaşmıştı. Daha sonra çalışmalarımız aktivite kazandıkça toplu üye girişimi gerçekleşiyordu. İlçe yönetimi olarak bu toplu üye müracaatları partimiz üst yönetiminden yoldaşlarında davet edileceği bir çay sohbeti toplantısına dönüştürdüğümüzde ilçe çalışmalarımızda bir ivme görüleceğine inandık ve gerçekleştirdik. Basının ve Genel Başkanımız **Nihat SARGIN**'ın katılımı ile 36 üyelik başvurusu oldu ve üyeliğe kabul edildi. İlçemizde bu çalışmaların üyeler üzerinde büyük moral kazandırdığı görüldü. Bu olumlu psikolojik ortam çalışmalarımızı kolaylaştıran ve hızlandıran bir etki yapıyo[r] ...ngremizin resmi üye başvurusu bittikte[n s]onra üye başvurularının devamı gittikçe [h]ızlanan bir tempoda devam etmektedir. Bugün için 150 olan üye sayımızın çok daha üstüne çıkacağını göstermektedir. Politik tartışmaların düzenlendiği cumartesi ve pazar günleri toplantılarımıza katılım gittikçe yükselmektedir. Bu da parti üyelerinin parti politikasını oluşturmasına doğrudan katılmak istediklerini gösteriyor. Yönetimin görevinin bu katılım isteğinin gerçekleşmesini sağlamak olduğunun bilincinde bir çalışma göstermek bir zorunluluktur.

Kongreye geniş katılımı sağlamak için yaptığınız çalışmalar hakkında bilgi verir misiniz?

AYDIN: Kongremize geniş katılımı sağlamak için ilçemizde saygınlığı olan kişi kurum ve kuruluşlar önce belirlendi ve ulaşılma yöntemleri tespit edildi.

Çeşitli marksist çevrelerin katılımını sağlamak için çalışmalarımız sürmektedir. Kongremiz için özel davetiyeler bastırdık. Elden ve postayla dağıtımına başladık. TBKP bülteninin geniş dağıtımını yapıyoruz.

Kongre tezleri kongre öncesinde nasıl tartışıldı?

AYDIN: Kongre öncesi partimizin örgüt çalışma grubunun hazırlamakta olduğu tezleri tartışamadık diyebiliriz. Ancak İlçe Yönetimimiz İlçe Kongremizden bir buçuk ay önce geniş üye toplantısında konuyu görüştü ve politik tartışmaların başlatılmasına karar verildi.

İlçe Yönetiminin belirlediği üç ana başlıkta politik tartışmalar planlandı ve başlatıldı. Tartışmalarımızın ana başlıkları : 1- Nasıl bir parti ve nasıl bir yöntem?2- TBKP Kongresinin işlevi ne olmalıdır ve Kongreye doğru ilçemiz ...ana başlıkları çerçevesinde tartışmalara kendi içinde organize olarak başladı. Merkez Tez Komisyonu'nun çalışmalarını oturup beklemek yerine tabandan başlamak isteğiyle çalışmalara başladı. Politik yaklaşımları çeşitlilikleriyle birlikte İl ve Genel Kongreye taşımanın hazırlıklarını yürütüyoruz. Kuşkusuz Örgüt Çalışma Grubu'nun tezlerini de en geniş şekilde tartışarak yine yaklaşımların çeşitliliğiyle birlikte tespit edip Büyük Kongre'ye ve Tez Komisyonu'na taşıyacağız.

Kongrenin sonucu ilçenizdeki çalışmaları nasıl etkileyecektir?

AYDIN: Yapacağımız Kongrenin komünizm yasağının kırılmasına katkısı büyük olacaktır. Ayrıca Kongre genel bir politik yaklaşımın da belirlenmesinde yardımcı olacaktır. Bu yaklaşımları hayata geçirecek bir yönetimi göreve getirecektir. Kongre'den daha güçlü çıkacağına inandığımız İlçe Örgütümüz daha başarılı çalışacaktır.

Yapacağımız bu Kongre'nin marksistlerin birliğinin önünü açacağına inanıyoruz

Kongremizin sadece ilçe çalışmalarına değil partimizin çalışmalarına katkı yapacağına ve kamuoyu gözünde yasallığımızın perçinleneceğine inanıyoruz.

Günümüz Dünyasında İşçi Sınıfının Yapısal Değişimi

Sıtkı Coşkun

İşçi sınıfının yapısındaki değişimleri önce, bu değişime fon oluşturan son on yıllar içindeki dünya ekonomik gelişmesine bir göz atarak başlamanın yararlı olacağını düşünüyorum. Bu nedenle, 1950'lerden bu yana olan gelişmelere belli yanları ile değineceğim.

1950'lerden 1980'lere varan yılları dünya çapında bir gelişme dönemi olarak değerlendirebiliriz. Bu yıllarda dünya çapında büyüme hızları ortalama %5 olabilmiştir. En az gelişmiş ülkelerde bile belli dönemlerde, istikrarlı olmasa da, ekonomik büyüme gerçekleşmiştir. Uluslararası yatırım, ticaret ve finansal kaynak akışı global bir karşılıklı bağımlılık yaratarak 70'lerin sonuna kadar istikrarlı sayılabilecek bir gelişim göstermiştir.

70'lerin ortalarına kadar en gelişmiş endüstri ülkelerinde tam istihdam; çalışma ve yaşama koşullarının iyileşmesi; eğitim ve sağlık hizmetlerin geliştirilmesi; işsizlik, emeklilik ve sosyal yardımların geliştirilmesi; etkili sosyal güvenlik sistemlerinin geliştirilmesi ve gerçek ücretlerin artırılmasında olumlu gelişmeler ortaya çıkmıştır.

Bu yıllarda, özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerde bilimsel teknolojik devrim süreci gelişti ve hızlandı. Sanayileşmiş ülkelerde araştırma ve geliştirme için ayrılan fonlar giderek büyüdü. Özellikle, ABD'de silahlanma harcamalarının yanında, bu harcamalar dikkat çekecek düzeyde arttı. Ard arda yeni teknolojiler devreye girdi. Bilgisayarlar, Robotlar üretimi köklü tarzda değiştirdi. Üretici güçlerde nitel, köklü gelişmeler oldu.

Yeni teknolojiler, bilim -yoğun üretim emek üretkenliğini büyük tempolarla artırdı. Toplam olarak üretimde nicel ve nitel büyük bir sıçrama gerçekleşti. İnsanlığın gereksinimi olan malların ve hizmetlerin yığınsal üretimin olanakları ciddi bir biçimde yükseldi.

Bu gelişme ekonomilerin sektörel yapısını da etkiledi. Tarım sektörü geriledi, imalat ve işletme sanayileri sektörü duraladı. Hizmetler sektörü öne çıktı.

1980'lerde Otuz yıldır süre gelen gelişme yavaşladı, durgunluğa yer yerde resesyona girdi.

Dünya çapında büyüme hızı düşmeye başladı. Büyüme hızlarında duralama yada gerileme ortaya çıktı. İşsizlik hızla ve yeni bir karakterde; çekirdeğini gittikçe genişleyen kalıcı işsizlerin oluşturduğu, yığınsal bir işsizlik biçimde gelişti. Gelişmiş kapitalist ülkelerde bugün 30milyon işsiz varken, gelişmekte olan ülkelerde yarım milyarı aşkın insan açık ve gizli işsizlik içindedir.

1980'lerde sağlık, eğitim, konut ve benzeri alanlarda, işsizlik yardımları ve sosyal yardımlardaki fonlar toplam olarak tüm kamu harcamaları ağır bir biçimde kısıtlandı. Gelişmekte olan ülkelerde çocuk ölümleri ve ortalama beslenme düzeyi ve benzeri gibi göstergelerde tehlike çanları çalmaya başladı. Gerçek ücretlerde artışlar durdu ve sert düşüşler yaygınlaştı.

Bir bütün halinde gelir dağılımı tek tek ülkeler de ve dünya çapında şiddetle adaletsizleşti. Bu açıdan en adaletli gelir dağılımının olduğu ülkelerden biri olarak, İsveçe baktığımız da, nüfusun en az gelirli yüzde 20 lik bölümü ulusal gelirin yüzde 7.1 ini alırken, en çok gelirli yüzde 20 lik kısmının ise ulusal gelirin yüzde 28.1 ini aldığını görürüz. Türkiyede ise bu rakamlar, sırasıyla yüzde 2.6 ve yüzde 55.1 dir.

Diğer yandan dünya nüfusunun yarısının yaşadığı ülkelerde kişi başına gelir 200 doların biraz üstündeyken, yirmidört sanayileşmiş pazar ekonomisinde 10 bin doların üstündedir. ILO'nun 1989 rakamlarına göre 1980 açlık sınırındaki insan sayısı dünya çapında 820 milyon iken, 1980'lerin sonunda bu rakam 950 milyona yükselmiştir. Bugün ise 1 milyar 300 milyondur.

Uluslararası yatırım ve finansal kaynak akışı bu yıllarda daha da kötüleşmiştir. 1982 ye kadar, görünür rakamlarla metropollerden gelişmekte olan ülkelere kaynak akışı görünürken, 1982 den itiba[illegible] oluşan kaynak akışı kanallarından, [illegible]e bir kaynak yönelimi, yani geliş[illegible] olan ülkelerden metropollere bir kaynak akışı başladı ve hızlandı. 1983 de 8.6 , 1984 22 ve 1985 41 milyar dolar kaynak gelişmekte olan ülkelerden, gelişmiş ülkelere aktı. Gelişmekte olan ülkelerin bugün dış borç toplamı 1 trilyon 300 milyar dolardır. Bu borcun yıllık ödeme taksiti ise 170 milyar dolardır.

Uzun kabul edilmesi gereken gelişme yıllarının sonunda, dünya çapında ekonominin ve üretiminin uluslararasılaşmasının dev boyutu ortaya çıktı. Bu durum işçilerin ve tüm çalışanların yaşam koşullarını her zamankinden daha çok uluslararası ekonominin sağlığına bağlı hale getirdi.

1980 lerde bilimsel teknolojik devrimin devamındaki hızın daha da yükselişi ve ekonominin uluslararasılaşmasının derinliği ve hızındaki artış, ekonominin sektörel yapısındaki değişikliği daha genişletmiş ve oturtmuştur. Bu değişikler hepsi birlikte, istihdamın yapısını da değiştirmiştir.

Bilimsel Teknolojik Devrim, uygulamaya giren yeni teknolojiler; uluslararasılaşma; ekonominin sektörel yapı evrimi ve istihdamın yapısının değişimi işçi sınıfının da yapısını değiştirmiştir. Bu konuyu ele almadan önce iki noktaya değinmeliyim.

Yukarıda ifade etmeye çalıştığım gelişmeler, sosyalist ülkelerde köklü bir tıkanma ve bunalımı izleyerek bildiğimiz değişmelerin olduğu, SSCB'de sosyalizmin Prestroika ve Glasnost politikaları temelinde kendini yenileme ve gelişmelere uyumlaştırma açısından devrimci çaba-

Geleneksel üretim kollarına ne oldu?

ların ortaya konmaya başlandığı dönemdir.

Dünya kapitalizmi ise özellikle bu yıllarda kendini düzenlemede başarılı oldu. Öz düzenleme mekanizmalarını yönlemede ve sorunlarını aşmada yol aldı. Gelişmeler, Marks Engels ve Lenin'in kapitalizmin olanaklarının ve ömrünün hızla tükenmesi ile ilgili öngörüsünü haklı çıkarmadı.

İşçi Sınıfının Yapısındaki Değişimler

Bilimsel teknolojik devrim koşullarında üretici güçlerin gelişmesi işçi sınıfının yapısında, çekirdeğinde hangi değişikliklere yol açıyor? İşçi sınıfının çeşitli bölüm ve kategorileri ve sınıfın durumu, sorunları, gereksinmeleri, çıkarları, kültür düzeyleri, faaliyetlerinin sosyo-politik biçimleri nasıl değişiyor? Bu soruları yanıtlamaya çalışacağım.

İstihdamın sektörel yapısı işçi sınıfının yapısını da etkileyerek 1950'den bu yanaki süreç içinde köklü bir biçimde değişti. Tarım ve İmalat sanayi geriler, duralarken, hizmetler sektörü ileri çıkmıştır. Bu genel eğilim ile birlikte, istihdamın yapısını biraz daha yakın ele almak yararlı olacaktır. Gelişmedeki olguyu ve eğilimi daha net kavramak için gereklidir bu.

Gelişmekte olan ülkelerde ortalama işgücünün %60'ı hala tarım sektöründe çalışıyor. Fakat tarımsal istihdamın payı alt Sahra Afrikası, Çin ve Güney Asya'da 2/3'ün üstündedir. Kuzey Afrika'da ve Batı Asya'da sadece %40 ve Latin Amekira'da ise %30'un altındadır.

Arjantin, Şili, Ürdün, Panama ve Singapur gibi gelişmekte olan bazı ülkelerde ise tarım, toplam istihdamın %30'undan çoğunu sağlar. Gelişmekte olan ülkelerde tarımsal istihdamın oranı düştükçe ücretlilerin oranı artmaktadır. Sanayi ve hizmetlerde ise ücretli emek çoğunluktadır.

Asya'nın 1 milyar işçisinin büyük bir bölümü tarımda çalışmakla birlikte, tüm bölgede şehirlere ve sanayide istihdama istikrarlı bir kayış vardır. Ücretli istihdam yükselmektedir.

Latin Amerika ve Karaiblerde ise yaklaşık 120 milyonluk işgücünün 1/3'ü tarımsal istihdamdır. Kentsel işgücünün %70'i ücretli istihdam koşullarındadır.

Bir bütün olarak gelişmiş ülkelerde ise tarım sektörü köklü bir biçimde gerilemiştir. Hizmetler sektörü ise 1970'lerin başında %50 oranında iken, bugün istihdamdaki payı %60'a ulaşmıştır. Bu ülkelerde İstihdamın tüm sektörleri, yüksek bir teknoloji ile birliktedir.

Gelişmekte olan ülkelerde tarımsal istihdam görece ağır bir tempo ile azalıyor ve istihdamın sektörel oranında henüz birinci sırada bulunuyor. İmalat sanayiinde ise sanayileşmiş ülkelerden farklı olarak kimi gelişmekte olan ülkelerde duraklamak yerine artabiliyor. Hizmet sektörü gelişmekte olan ülkelerde de, gelişiyor. Ancak bu sanayileşmiş ülkelerdeki gibi ileri derecede gelişmekten çok, yeterince gelişememe ve gelişen kimi sektörlerin talepleriyle bağlı olan bir gelişmedir. Ve en ileri teknolojilerin bütünsel olarak bu sektörde varlığından sözetmek, gelişmekte olan ülkeler için olanaklı değildir.

Sonuç olarak; özellikle sanayileşmiş ülkeler ve yeni sanayileşmiş ülkeler başta olmak üzere, istihdamın yapısı genel olarak tarımın gerilemesi, imalat sanayiinin duralaması, ve hizmetler sektörünün de ilerlemesi, genişlemesi biçiminde değişiyor. Tümünde ücretli istihdam artıyor.

Bilimsel Teknolojik Devrim'in gelişiminin üretici güçler, işaraçları ve emeğin üzerinde köklü değişimlerle birlikte işçi sınıfının yapısında ve üretimdeki yerinde de büyük değişikliklere yol açtığına değinmiştim. Bu değişimi emeğin tipi açısından somut olarak ele aldığımızda, çoğunlukla kol emeğinin ağır bastığı işçilerin yanı sıra, daha çok kafa emeğinin temel olduğu, ileri teknoloji ile bağlı yeni işçi kesimleri ortaya çıktığını saptarız.

Bu yeni kesimin sayısı ve toplam üretimdeki yeri giderek artıyor. Ve kapitalist üretim sisteminin hayat merkezleri ile bağlanıyor. Bilimsel teknolojik devrimin artan temposu ve kapsamının genişlemesi ile birlikte, bilim ve tekniğin üretime daha yoğun girmesi, bu yeni kesimin işçi sınıfının geleceğini oluşturduğunu ortaya koydu.

Bilimsel teknolojik devrim canlı emekten büyük tasarrufa yol açtı, onun adeta üretim sürecinden dışlanmasına neden oldu. Ama öte yandan, Bilimsel Teknolojik Devrim canlı emeğin önemini arttırdı. Dışlanan el emeği, vasıfsız emektir. Önemi artan ise daha çok zihinsel, yaratıcı emektir.

Montaj bandının akşamı durumundaki, gün boyu aynı işi yapan emek dışlanıyor. Çünkü, montaj bandı çağı bitiyor. Onun yerine otomazisyona uğratılmış esnek üretim bantları alıyor. Bu da inisiyatif talep eden, çeşidi çoğaltan bir üretim olanağı, daha yaratıcı bir üretim faaliyeti ile yeni işçiyi, **yaratıcı-zihinsel emeği, bilimsel-teknik emeği ve ona sahip işçi kategorilerini öne çıkarıyor.**

İşçi sınıfının geçen yüzyılın ortalarından beri çekirdeğini oluşturan sanayi proletaryasının yerini, bu yeni işçi kesimi alıyor, işçi sınıfının çekirdeği değişiyor. Eski çekirdeğin önemi azalmaya başlıyor. Sınıfın,çekirdeğin etrafındaki halkalarına doğru yer değiştiriyor.

Bir bütün halinde işçi sınıfının çekirdeği ve çeperi açısından yapısını ele alırsak; Bilimsel Teknoloji Devrimi koşullarında **iş gücünün çekirdeği** genellikle görece iş güvenliğine sahip, işletmelerin faaliyeti açısından yaşamsal önemde vasıflı işçilerden oluşmaktadır. **İş gücünün çeperi** ise geçici ya da sözleşmeli çalışan, işletmelerin ek işçiye ihtiyaç duyduklarında işe alınan ve işten çıkarılabilen kesimlerinden oluşmaktadır. İmalat sanayii ve tarımın gelişkin kesimlerinde çalışan işçilerin ise, Merkezle çeper arasındaki halkalarda yeraldığını söyleyebiliriz.

Çeperin önemli çoğunluğu evinden çalışan, kısa süreli sözleşmeli, ya da taşeron kuruluşların sağladığı işlerde parttime çalışan işçilerdir. Bunların sayısı azımsanmayacak düzeylerdedir. 1980-85 arası Fransa'da geçici işçilerin sayısı 2 milyondan, 2.5 milyona çıkmıştır. ABD'de iş gücünün yaklaşık %25'i, İngiltere'de %30'u bu çeper işçileridir. Ve Japonya'da bütün işçilerin ancak %25'i çeper olmayan, güvenceli ve süreklilik taşıyan işlerde çalışabilmektedir.

Bunlar gösteriyorki Bilimsel Teknolojik Devrim koşullarında çeper işçileri işçi sınıfını önemli bir bölümünü oluşturmaktadırlar. Sınıf ve toplum içindeki yerleri atlanamaz.

Bilimsel Teknolojik Devrim'nin işçi sınıfının çekirdeğinde eğitim ve kalifikas-

yon açısından yarattığı değişikliği, bu süreçte sayısı azalma eğiliminde olan imalat sanayii işçilerinde de görebiliriz:

İmalat Sanayiinden işçilerin Niteliksel Dağılımı

	1970	1979
Mühendis ve teknik uzman	%15	%19
Vasıflı işçiler	%19	%25
Dağıtımcı -idari işçiler	%16	%15
Az vasıflı işçiler	%50	%41

Eğitimi yüksek, zihinsel yanı ağır basan mühendis ve teknik uzmanlar ile vasıflı işçilerin oranı artarken, az vasıflı işçilerin oranı açık biçimde azalmaktadır. Kısaca, Bilimsel Teknik Devrim yaratıcı, yeni vasıflı işçilerin sayısının hızla artması ile atbaşı gidiyor. Dünya Sendikalar Federasyonu aylık yayın organının eski redaktörlerinden Slyvester Szafarz 'mühendisler ve büro emekçilerinden oluşan proletaryadan" sözediyordu.

Kanada örneğine gözatarsak, hizmetler sektöründeki büyümeyi; büro, ticaret ve hizmet sektöründeki işçilerin sayısındaki artışı; uzmanların sayısındaki sıçramalı tırmanışı görürüz. BTD'nin bir yandan yeni işsizlerin ortaya çıkmasına ve işin vasıfsızlaşmasına, diğer yandan da yeni iş kategorilerinin oluşmasına, vasıfsız işçilerin sayısındaki artışa yol açtığını görürüz.

İşçi sınıfının yeni çekirdeğini oluşturan yaratıcı işçilerin çalıştığı modern işletmelerin en tipik örneklerini ABD'de SİLİKON VADİSİNDE bulabiliyoruz.

Bu işletmelerde bantın yerini esnek çalışma ekipleri alıyor. Bunların ortalama büyüklüğü 20 kişi dolayında oluyor. Ve bu ekiplerin içinde mühendis, bilgisayarcı, proğramcı ve uzman, kalifiye elemanlara vb. ile birlikte bütünsel bir ekip oluşturacak, kalifikasyonu yüksek gerekli tüm personel bulunuyor.

Bu çalışma yapısı, yüksek teknoloji ve donanım söz konusu işletmelerde emek üretkenliğini dev boyutlarda yükseltebiliyor.

Bu da işletmelerde çalışan işçi sayısını azaltıyor. Geçmiş büyük sanayi yapısındaki 5 binlik ya da birkaç bin kişilik optimal işletmelerin yerini ortalama bin kişilik işletmeler alıyor. Bu büyüklük 500 ya da 300'e indirilmeye doğru yöneliyor. Gerek bu sayısal azalış, gerek esnek çalışma düzeni, gerekse donanımın yerleştirilişi işçilerin toplu işe gidip gelmesi, dev salonlarda yakın mesafede birlikte çalışması, toplu yemek ve benzeri ilişkileri ortadan kaldırıyor. Ekipler, kimi zaman tek tek işçiler birbirlerine kolayca ulaşamayacakları mesafelerde, bir anlamda izole çalışıyorlar.

Çalışma ekipleri bir lider yönetiminde çalışıyor. Bu lider ekiple olanaklı en esnek ilişkiyi, birlikte düşünme, planlama ve inisiyatifli uygulama içinde kurmaya çalışıyor. Lider adeta işveren temsilcisi değil de, işçilerle beraber, aynı konumdan düşünür ve çalışır, eşitlikçi bir ortamı oluşturma temelinde, çalışmayı elde etmeye çalışıyor. Bununla birlikte beraber yemek yeme, golf, eğlence, spor, piknik ekip ile liderin ortak alanları haline getiriliyor.

Bu işletmeler genellikle rekabetin en sert ve keskin olduğu sektörlerde çalışıyorlar. Bu durum söz konusu işletmelerin çabuk zarara uğraması, sarsılması ve batmasına yol açabiliyor. Bu da, iş piyasasında da rekabetin sert olduğu alanda, işçilerin ücret düzeyi ve iş güvenliği ile ilgili kaygılarını öne çıkarıyor. Tekeller, diğer firmaların sert rekabeti karşısında, firmanın rekabet gücünün korunması ve işletmenin çıkarı ile işçilerin ücret düzeylerini ve işlerini kaybetmeme, koruma duygusunu çok sıkı bir biçimde birleştiren bir iş yeri şövenizmini oluşturmayı başa alıyorlar. Ve adeta bir İş yeri bilinci yaratmaya yöneliyorlar. Bunu önemli ölçüde de başarıyorlar.

İşyerinde işçi alınması çok sıkı bir güvenlik soruşturması ile gerçekleştiriliyor. Sendikal ve politik olarak deneyli, bilinen işçilerin alınmamasına özel dikkat gösteriliyor. İşçilerin büyük çoğunluğu sözleşmeli olduğu için de, bu açıdan ifade edilmemiş bir bilgi ya da "uygunsuz" bir tutum olduğu an işçilerin sözleşmelerine son verilebiliyor.

Bu tip iş yerlerinde işletme sahiplerinin tutumu, sendika sokmamak ve kendince sendikaya gerek bırakmayacak bir ortamı, görüntüyü mutlaka sağlamaktır. Bu amaçla iş yerlerinde menejerler ve işçilerin birlikte iş yeri ve işçilerin sorunlarını ele alıp tartıştıkları ve çözümler aradıkları KONSEYLERİ örgütlüyorlar. Bunlar uzunca bir dönem ve yer yer halen görüntünün ötesinde de işlevli hale gelebilmiştir.

Bu işyerleri dinlenme, eğlence, boş zaman değerlendirme açısından önemli olanaklarla da donatılıyor. İşçilerin olanaklı olduğunca az zamanını işletme dışında geçirmesi ve ailelerin de işletme bilincine kazanılması için evlere kadar uzanan olanaklar oluşturuluyor.

Bu işletmelere kalifiye, uzman işçiler ciddi bir eğitimden geçmiş olarak girebiliyorlar. Ve belli periyodlarla geliştirme eğitimlerinden geçiyorlar. Bu düzeyde eğitim görmüş olan yeni işçilerin çoğunluğu henüz düşünsel ve psikolojik olarak kendini geleneksel işçi ya da işçi olarak görmüyor. Sendikaların karşı ilgisizdirler. Politik olarak duyarlılık düzeyi özellikle güncel politik sorunlarda düşüktür. Partilere karşı mesafelidirler. İşgüçlerinin karşılığında ücret alıyorlar, menejerlerle ilişkileri yeni çizgiler kazanırken, üretim araçları sahipleriyle ilişkileri, diğer işçiler ve birbirleri arasında benzer konumlardadır.

Kanımca, temel sorun bu işçilerin , işçi sınıfının bu yeni kesiminin henüz oluşma sürecinde olması ve kendi deneyini bütünsel olarak yaşamamış olmasıdır. Bence bu süreç işlemektedir.

Bu işçilerin çalıştığı yeni, modern işletmelerin 1970'leri sonu ve 80'lerin başlarında, ABD toplam üretimindeki payları %10'lar dolayındayken, 1980'lerin sonlarında bu pay %20'yi aşmıştır. Bu yüksek bir gelişme temposudur. bu işletmelerde çalışan işçilerin sayısının ve etkinliğinin de artmakta olduğuna işaret etmektedir. Bu da gelişmenin bu tip işletmeler ve işçilerden yana olduğunu somutluyor.

Öte yandan bu işletmelerin ve işçilerinin problemleri, sıkıntıları şekillenmekte ve ortaya çıkmaktadır.

Sert rekabet, sık sık iflas ve batmalara yol açıyor. Çoğunlukla işçilerin sendikasız olması ve sözleşmeli olmaları nedeniyle iş güvenlikleri pamuk ipliğine bağlıdır. Ve sık sık işsiz kalmaktadırlar. Kalifiyelikleri iş bulmalarını kolaylaştırmakla birlikte, yüksek ücretli oldukları için, işsizlik dönemlerindeki kayıpları yüksek olmaktadır. Ayrıca, daha kısa bir çalışma ömrü içinde işsizlik sürelerinin önemi ve olumsuzluğu dahada artıyor.

Bu işyerlerindeki işçiler çoğunlukla sözleşmeli çalışıyorlar. Ve bu sözleşmeler, oldukça karışık ve hukuki sorunlara açık belgelerdir. Buda işçilerin uygulamada çok yoğun hukuki problemlerle karşılaşmalarına ve çok sık hukuk bürolarına başvurmalarına yol açıyor. Ve bu, işyeri çapında yoğun hukuksal tartışma ve sorunu gündeme getiriyor.

İşin yüksek kalifiye niteliği ve donanımının üstün teknolojisi ile fiziksel sömürünün azalmasına karşın, bu iş yerleri, yoğun ve tempolu bir zihinsel çalışmayı ve çok yüksek bir sinirsel enerjiyi talep ediyor. Sürekli ve keskin bir dikkat zorunluluğu, gergin bir çalışmayı, toplam olarak olağan üstü bir zihinsel ve sinirsel sömürüyü yaratıyor. Elbetteki bunun temeli, aynı zamanda emek verimliliğinin bu işletmelerdeki yüksek düzeyidir de.

Bu tip işçiler genellikle 22-23 yaş civarında çalışmaya başlamalarına rağmen, 35 yaşından sonra aynı işte çalışmanın zihinsel ve sinirsel enerjisini büyük çapta yitiriyorlar. Çünkü; harcadıkları sinirsel enerji ve çalışma süreleri ortalamanın ciddi olarak üstündedir.

Silikon Vadisinde 1509 kişi arasında yapılan bir ankete göre ortalama çalışma süresi 40 saattir. Vadide'deki çalışanların %17'sinin çalışma süresi ise 50 saatin üzerindedir. Fazla çalışmanın önemli bir bölümü, Silikon Vadisinin ve buradaki iş yerlerinin adeta "işkolizme" yol açan güçlü alt yapı ortamının oluşturduğu atmosfer ile bağlıdır.

Vadide suç oranı sürekli artmaktadır. Yüksek refaha karşın ailelerin yabancılaşması, parçalanması ve boşanmalar artıyor. Psikolojik vb. hastalıklar çoğalıyor. Bölgedeki iyi alt yapıya rağmen, gelecek kuşaklardaki doğumlarda sakatlıkların artacağı öngörülüyor.

Kısaca, sınıfın bu yeni kesiminin çalıştığı iş yerleri, kendileri, sorunları ve üretimlerinin genel içindeki yeri biçimleniyor. İşçi sınıfının yeni çekirdeği kendi deneyimini oluşturuyor.Kendi çıkarları ile işçi sınıfının diğer kesimleri ve toplumun diğer sınıf ve tabakaları arasındaki bağlarını kurmaya yönelmesinin belirtileri ortaya çıkıyor.

Diğer işçi kesimlerine oranla, çok daha elverişli, ayrıcalıklı koşullarda çalışan bu yeni tip işçilerin sayıları arttıkça, yapısal olarak diğerlerine oranla sahipoldukları ayrıcalıklar sürmekle birlikte, görece aşınmaya başlamaktadır.

Ücretli olarak, çalışma ve yaşama koşulları, başlangıca oranla diğer işçilerle benzeşmeye yönelmektedir. Bürolarda mikro bilgisayarların yaygınlaşması ile, yüksek nitelikli büro elemanlarının çoğunluğu diğer işçi gruplarıyla daha çok yakınlaşmışlardır. Yada esnek bantlarda işin parçalanma düzeyinin artışı, yapılan işin çapının genişliği ve bütünselliğinin sağladı tatmini azaltıyor.

Bilimsel Teknik Devrim'in gelişen koşullarının, genel olarak işin entellektüel düzeyini yükseltmesi, kafa ve kol işçilerinin çıkarlarını nesnel olarak yakınlaştırıyor.

Yeni işletmeler ve çevresinde, yeni işçilerle yakın ilişki içindeki çeper işçilerin çalışması ve sayısı artıyor.

İşçi sınıfının yeni çekirdeğinin sendikalara katılmayı yararlanılabilir bulması, nesnel durum değişikliği eğilimleriyle birlikte, yavaş yavaş benimsenen bir fikir olmaya başlamaktadır. Sendikalarda da geleneksel yaklaşımların yetmediği görülmeye başlamış, işçi sınıfının çeşitlenen, farklılaşan gerek çekirdek ve gerekse çeperde ortaya çıkan (paralel sektördeki yeni vasıfsız işçiler) kesimlere uygun örgütsel yaklaşım ve modeller arayışı, uygun toplu sözleşme tipleri somutlanmaya yönelmiştir.

Öte yandan, işçi sınıfının yeni kesimi yüksek entellektüel düzeyi ile ekonomik çıkarları dışında işçilerin, toplumun bütünü ilgilendiren sorunlarda, yeni değerlerde önemli bir duyarlığa ve ataklığa sahiptir. Çevre, barış, ırkçılık ve her tür ayrımcılığa karşı savaşım, insan hakları, kadın hakları ve benzeri yeni global sorunlar etrafında ki bu duyarlık, işçi sınıfının geleneksel ve çeperdeki kesimlerinin de, aynı konudaki duyarlık ve bilinçlerinin gelişmesi ile çitişerek, yeni çekirdekle diğer işçi sınıfı gruplarının ortak ekonomik sosyal sorunlarının yanı sıra, iç bağlantılarının oluşmağa başlamasında önemli olmaktadır.

Bütün bunlar bence, işçi sınıfının çeşitlenen yapısının iç bağlantılarını, yeni bileşiminde oluşturmasının, zemininin gelişmekte olduğu gösteriyor.

Öte yandan, görece sayısal azalmasına karşın daha deneyli, hazırlıklı ve örgütlü olan geleneksel işçiler henüz hem sanayileşmiş ülkelerde, hem de gelişmekte olan ülkelerde var olmaya devam ediyor. Aynı zamanda, bir bütün halinde Bilimsel Teknik Devrim koşullarında yeni, merkezi sanayi dallarıyla, modern işletmelerle ilişkili olarak, uluslararasılaşan, entegre, tek bir organizmaya dönüşmekte olan ve iç ilişkileri yoğunlaşan, üretim mekanizması içinde, yeni işçilerle birlikte üretim faaliyetine katılmaya devam ediyorlar. Bu ise, söz konusu kesimle yeni çekirdeğin ilişkilerinin ve etkileşimlerinin gelişmesinin olanaklarını artırmaktadır.

Bilimsel Teknik Devrim sonucu, sanayileşmiş ülkelerden, özellikle yeni sanayileşmekte olan ülkelere aktarılan, henüz ömrü bitmemiş olan geleneksel sanayi dalları, bu ülkelerde geleneksel sanayi proletaryasının sayıca ve nitelikçe sıçrama yaparak gelişmesi sonucunu doğurdu. Bu da, uluslararası planda işçilerin çeşitliliğinin gelişiminde ve sınıfın dalları arasında belli bir harmanlama yarattı.

İşçi sınıfının yapısının evrimi üzerinde, daha sağlıklı bir projeksiyona sahip olabilmek için dünya ve ülkeler çapında teknolojik yenilenmenin olası hızı konusunda bir öngörüye olan gereksinimimiz artıyor kanımca.

Ama açıktır ki, işçi sınıfının yeni çekirdeği çok yönlü gelişiyor ve işçi sınıfının geleneksel kesimleri, tarım işçileri, çeperdeki diğer kesimler yeni işçi tipine güç veren, onu biçimlendiren genel ortamda, birlikte yaşıyorlar ve onlarla birlikte bu ortamdan etkilenip, değişiyorlar. Bu kesimlerin içinde de, zorunlu olarak, bu ortam nedeniyle kalifiye işçilerin oranı gelişecektir.

İşçi sınıfının geleceği gittikçe daha çokeğitim sistemiyle bağlanıyor. Çağdaş işçilerin biçimlenme yeri, kalifiye meslek okulları, uzmanlık enstitüleri, liseler, teknik okullar ve üniversitelerde odaklaşıyor. Öğrenciler ve onları eğiten tüm öğretmenler, öğretim üyeleri, eğitimciler ve eğitim sistemi belirleyici önem kazanıyor. Çocukları ve gelecek nesillerle ilgili kaygılar, işçi sınıfının eski ve yeni tüm kollarını eğitim ve kalifikasyonu yükseltmek için yeniden eğitim sorunu etrafına çekiyor, birleştiriyor.

Burada Bilimsel Teknik Devrim sürecinde aydınları, bilim adamlarının birbütün halinde artan öneminin, üretimde ve yaşamın tüm alanında artan rollerinin üzerinde özellikle durulmalıdır. Günümüzün aydını daha aktiftir.

Yoğun olarak modern üretimin, ekonomik, toplumsal yaşamın doğrudan içindedir. İşçilerin ise entellektüel düzeyi daha güçlü bir biçimde yükselmektedir. Genişleyen toplumsal üretim faaliyeti, insanlığın ortak sorunları işçileri ve aydınları daha güçlü bir biçimde yakınlaştırıyor.

Düne oranla, nüfusun diğer tabakalar, daha yeni kesimleri üretim faaliyetine, maddi üretime, hizmet ve bilgi üretimine katılmaktadır. Bununla bağlı olarak, bilim ve tekniğin üretime daha geniş çapta girmesi ile üretimin öznesindeki genişlemeyi gerek işçi sınıfı kapsamında, gerekse diğer emekçi sınıflar için irdelemeliyiz. Genel emek öznesi üzerinde düşünmeliyiz.

Toplumsal üretimin yapısal yenilenmesi, toplumun yapısında çeşitlenmeyi artırırken, bağlı olarak işçi sınıfının yapısında da değişim, genişleme, çeşitlenme, yeni dalların ortaya çıkmasının, artık onu bütünsel bir sınıf olmaktan çıkardığı sonucuna varılabilirmi. Kanımca hayır. Çünkü;

Birinci olarak; artı-değeri tahsisinde onun kapitalist özel mülk edinilmesi sürmektedir.

İkinci olarak; Toplumları sömüren ve sömürülen, yöneten ve yönetilen sınıflara

ayrılmasına yol açan üretimin yetersizliği henüz sona ermemiştir. Ve bu ancak modern üretici güçlerin sınırsız gelişimi ile başarılabilir. Ve bugün bilimsel teknolojik devrim modern üretim güçlerinin gelişimini hızlandırdığı için bunun nesnel olanaklarını artırmaktadır. Bence de, yalnızca o kadar. Daha fazlası ise, bugün henüz mümkün değildir. Çünkü;

Bilimsel teknolojik devrimin içinde geliştiği kapitalizmin bizzat kendisi, bugün bilim ve teknolojinin gerçek toplumsal ilerleme doğrultusunda yeterince kullanılmasını engellemektedir. Somut olarak bu; dünyada bilimsel teknolojik devrimin gelişme hızının daha da arttığı 1980'lerde büyüme bunalımının ortaya çıkması; onunla birlikte dünya çapında yoksulların sayısının bir milyar üçyüz milyona yükselmesi; gelir dağılımının daha da ağır biçimde bozulması; gelişmekte olan ülkelerin borçlarının 1,3 trilyona çıkması; gelişmekte olan ülkelerle gelişmiş olan ülkeler arasında uçurumun her alanda artması; yüzmilyonları bulan işsizlik sonucu çağdaş üretim sürecinin merkezine oturan insanın, gelişmiş ülkelerde yetişkin otuzmilyon insanın oluşturduğu işgücünün yaratıcılık ve üretme olanağından yoksun bırakılması ve beş milyar insanında işsiz insanların oluşturduğu bu dev potansiyelden yararlanma olanağını yitirmesi vb. olguların birlikte var olmasıdır.

Burada da, yukarıda değindiğim zamanımızın en büyük çelişkisi; bilim ve teknolojideki ilerlemenin kapitalizm çerçevesinde kötüye kullanılması, yanlış yöne çekilmesi ve bunun sonucunun da gerçek toplumsal ilerleme doğrultusunda kullanılamaması durumu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle de tam istihdam ve herkese daha yeterli yaşam standardı ve üretimin bollaşmasını sağlayacak biçimde, üretici güçlerin hızla gelişmesi için yeterli olabilecek nesnel olanaklar kullanılamamaktır.

Sınıfların ortadan kaldırılması veya kalkması, herhangi egemen sınıfın varlığını ve bu nedenle de sınıf ayrımının net bir çağa uymazlık haline geldiği tarihsel evrim derecesini ön görür. Bu nedenle de üretim araçları ve ürünlerinin mal edinilmesini ve bununla beraber egemenliğin, düşünsel önderliğin ve kültür tekelinin toplumun belli bir sınıfının elinde bulunmasının gereksiz olduğu aşamaya kadar sınıflı toplum, sınıfların varlığı sürer. Aynı zamanda egemen bir sınıfın ekonomik, politik, zihinsel bakımdan gelişmeye engel olduğu bir aşamaya kadarda sınıfsı, toplum gelişmeye yada var olmaya devam eder.

Bilimsel teknolojik devrim, kapitalizmin sonuçta sosyalist dönüşmelerin zorunluluğuna götüren temel çelişkilerini ortadan kaldırmamakla birlikte, aynı zamanda kapitalizmin rezervlerinin tükenmediğini, olanaklarının sona ermediğini, gelişmeyi sürdürebildiğini de halen açıkça gösterdiği için, kapitalist toplum sınıflı toplum olarak devam ediyor. Burjuvazi sömürücü, işçi sınıfı ise sömürülen sınıf olarak kalmaya devam ediyor.

Ve elbette biz gelişen koşulların, bugün objektif olarak dünden daha fazla olarak işçi sınıfına, kendini de sınıf olarak ortadan kaldırma olanağının potansiyellerini artırdığını söyleyebiliriz.

İşçi sınıfının bu yeni çekirdeği, çeşitlenen yapısı, yükselen entellektüel yetenekleri, sayısal genişlemesi onu toplumun tüm emekçi kesimleri ile ve yaşamın tüm alanlarıyla daha güçlü bir tarzda ilişkiye sokuyor. Bu konum onun, sömürü ve ezgi altındaki tüm toplumsal sınıf ve katmanların, ekolojik ve nükleer bir felaket tehdidi altındaki tüm insanların beklentilerine yanıt vermede, onlara karşı yükümlülüklerini yerine getirmede olanaklarını artırıyor.

İşte burada zorlukların aşılmasında koşul Yeni Politik Düşünce ışığında genel insani olana, evrensel olana önceliğin verilebilmesidir. Genel insani olanla, uyum halinde sınıfsal olanın savnulabilmesidir. Genel insani olanla, sınıfsal olanın diyalektiğidir.

Elbetteki bu ilişkide indirgemecilik, sınıfsal olanın ve sınıf mücadelesinin yok sayılması olanaklı değildir. Sosyolojik olarak "Toplumların yapısı homojen bir nitelik taşımadığı sürece toplum karşıt veya farklı çıkarlara sahip toplumsal sınıflardan ve guruplardan oluştuğu sürece mücadele kaçınılmaz olacaktır; sınıf mücadelesinin ortadan kalkmasından değilde, sadece biçimlerinin ve yöntemlerinin dönüşüme uğramasından sözetmemezin nedeni budur."

Sorun, onun, günümüzün gerekleri ve realitesiyle uyumlu olarak, biçim ve yöntemlerini şiddeti her biçimiyle dışlayan, uygar, esnek, demokratik kurumlar sistemine dayanan ve yıkmayı değil yapıcılığı, pozitif görevleri esas alan biçimlerde köklü dönüşüme uğramasını sağlamaktır. Bu temelde sınıf mücadelesine yeni bir yorum getirmektir.

İşçi sınıfının yapısınaki değişme ve yeni çekirdeği, buna onu daha fazla yetenekli kılıyor kanımca.

İş gücünün, işçi sınıfının toplumsal ve mesleki organizmasındaki değişimler, toplam olarak işçilerin ve işçi grublarının çıkarlarındaki öncelikler, insan ihtiyaçlarının gelişimi vb. yeni ortaya çıkan sorunlar, işçi sınıfı partilerini ve onun sendikal örgütlerini yakından ilgilendiriyor.

İşçi sınıfının çıkarlarının savunulması bugün daha çok tek tek işçilerin ve işçi sınıfının alt grup ve dallarının sorunve çıkarlarının savunulması olarak belirginleşiyor. Sınıfın içinde kişi ve grubların önemi, kolektif içinde bireyin öneminin arttığı gibi artıyor. Çünkü; günümüzde her kişi ve her toplumsal grup ayrıca özgül çıkarlara sahiptir. Ve bu da partilere, sendika ve mesleksel örgütlere özgül yaklaşımlar ve çalışma yöntemleri geliştirme ödevini yüklüyor.

Bugüne kadar geleneksel sınıf örgütleri olarak, gerek komünist partileri ve sosyal demokrat partiler ve gerekse sendikalar hem işçi sınıfı içindeki, hem de genel olarak toplumdaki yeni toplumsal ve mesleki grupların özgül çıkarlarını yeterince dikkate almadılar. Her halde son dönemlerdeki kayıp ve zayıflıklarda bu noktanın payı önemlidir. Bu özellikle, yukarda sözünü ettiğimiz ve bilhassa gelişmiş sanayi ülkelerinin gelişiminde kilit bir rol oynayan yeni işçiler, işçi sınıfının bu yeni çekirdeği için geçerlidir. İşçi sınıfı partileri ve sendikaların bu "yeni" ya da "altın yakalı" işçilerin kazandığı önemi ve deneyimi süratle, kapsamlı olarak dikkate almaları gerekiyor. Bu, işçi sınıfı örgütlerinin stratejilerini yeni koşullara uyumlaştırmalarının da bir gereğidir.

Bilimsel Teknik Devrim ile bağlı olarak günümüz toplumlarındaki sınıfsal durumun analizini, gelişmekte olan ülkelerin bilimsel teknik devrimden etkilenmesinin ne sınırlı ve önemsiz, ne de gelişmiş ülkelerinin şablonu olmadığını bilerek geliştirmemiz ve incelmemiz için çabalarımızı yoğunlaştırmamız gerekiyor. Ben kendi adıma önümüzdeki sayılarda Türkiye İşçi Sınıfı ve sendikal hareketi bu açıdan ele almayı deneyeceğim.

PARTİ ve SINIF

Parti İle Toplumsal Örgütlerin İlişkileri Üzerine

Türker Selbaşı

Partinin amacı yalnızca dar anlamda kendini örgütlemek olmamalı.Her şeyi kendi güçlenmesine bağlamamalı. Parti işlevini toplumun örgütlenmesine, gelişmesine, demokratikleşmesine katkı olarak tanımlamalı. Parti sivil toplumun örgütlenmesi ve güçlenmesine çalışmalı, toplumun ve toplumsal örgütlerin demokratikleştirilmesi perspektifiyle bu örgütlere yaklaşmalıdır.

Bir yanda geleneksel örgüt modelleri, örgüt işleyişleri ve bunun yarattığı anti-demokratik yönetimler. Kurumlararası ilişkilerde faydacı, tekelci, ele geçirmeci mantık; öte yandan çağımıza damgasını vurmaya başlayan katılımcı, çok sesli çoğulcu anlayış. Bu değişim süreci "şimdilik" belirsizliğe çok kere de kaosa neden oluyor. Günümüzde bütün kurumlar, toplumsal örgütlenmeler kabuk değiştirmenin, yenilenmenin sancılarını yaşıyor.

Değişimin doğrultusunu yakalayan ekonomik, politik, demokratik kurum ve kuruluşlar, varlıklarını devam ettirebilmek, gelişebilmek günün ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için köklü yapısal değişim içine giriyorlar.

Uluslararası ve sınıflar arası ilişkilerin yeni düzlemlerde ele alındığı, tanımlandığı bir ortamda parti-toplumsal örgütler ilişkileri özel bir önem taşıyor. Bu ilişkileri neden yeniden ele alıyoruz? Parti-toplumsal örgütler ilişkilerinde bizi zorlayan neydi? Aşmak istediğimiz eski anlayışımız ve geleneğimizin bu alana ilişkin yaklaşımı neydi? Öncelikle toplumsal örgütlenmelerin ne olduğunu, ne anlama geldiğini kısaca ele alalım.

Toplumu oluşturan her birey öncelikle kendi çıkarları temelinde örgütlenir. Bu durum bütün iradi zorlamaları ve tercihleri aşan bir nesnelliktir.

Kendi çıkarları temelinde biraraya gelen bireylerin oluşturduğu yapılar, ait oldukları alandaki sorunları aşmanın ya da ifade etmenin araçlarıdır. Bu örgütlerin politikalarının ağırlık noktası temsil ettikleri kitlenin sorunlarıdır.Doğal olarak bu örgütlenmeler ulusal ya da uluslararası ölçekte "daha" dar bir kesimi kapsarlar. Bu kısa tanımlama ve hatırlatmadan sonra Partinin konumunu kısaca inceleyelim.

Parti, herşeyden önce iktidara aday bir yapılanmadır. Konumu, gücü ne olursa olsun esas olarak hedefi iktidardır.Yani diğer toplumsal örgütlerden (odalar, dernekler, sendikalar vb.) çok daha değişik bir platformun içindedir. Parti için tek bir sorun, tek bir sınıf, tek bir bölge, tek bir kesim sözkonusu olamaz. Ülke bütününün politikasını yapar, ülkenin sorunlarına çözüm üretir. Tek tek bireyler için, tek tek toplumsal örgütlenmeler için değil bütün toplum için politika yapar. Partinin genel politikası içinde ülkenin her kesimi kendisi için bir takım çözümler görebilmelidir. İktidarda olmasa dahi alternatif politikalar üretmek, topluma yeni çıkış noktaları sunmak partinin en önemli işlevidir. Peki, bu iki tanımlamadan sonra şu soru akla gelmez mi?Kimler bu partiyi oluşturacak? Parti gerekli dinamiği nereden sağlayacak? Yani partinin maddi ve manevi finans kaynakları neler olacak?

Burada biraz durup geriye bakmak, yani düne kadar bunlar nelerdi? Bu kaynaklar nelerdi? Bunu irdelemek gerekir. Her şeyden önce geçmişte toplumsal örgütler parti için atlama tahtası, kadro devşirme alanıydı. Her şey parti içindi. Parti toplumun öğretmeniydi ve onda doğal bir toplumsal vekalet vardı. Kendi çıkarları temelinde örgütlenen bireylerin "kitle" örgütleri, Partiye tabi hale geliyor, asıl fonksiyonları ikinci planda kalırken, partinin sorunları ön plana çıkıyordu. Kendi alanlarında yaratıcı uzman çözümler üretmesi gereken bu örgütler süreç içinde bölünüyor, köreliyor, nitelik yitiriyordu. Ekonomik, demokratik çıkarları aynı olduğu için sendika çatısı altında biraraya gelenlerin farklı farklı politik eğilimlerinin olduğu gerçeği gözardı edildiğinden farklılıkların ayrılığa dönüşmesi kaçınılmaz oluyor. Siyasal partiler karşısında bağımsızlığını koruyarak, partilerden taleplerde bulunacak, onlar üzerinde demokratik baskı grupları oluşturacak sendikalar, dernekler, odalar vb. örgütlenmeler politik misyonlar üstlendiğinde, ortaya çıkan tablo asıl amacından uzak, bölük pörçük, dar grup örgütlenmeleri ve diğer yanda örgütlenmeden uzak depolitize olmuş toplumsal kesimler... ya da kimi farklılıkların adeta kutuplaşmaya varması.

Konumu gereği, bulunduğu platform da geneli ifade eden partinin, bu işlevini gözardı ederek belli bir alana kendini hapsetmesi, bir çok sorunu da beraberinde getirir. Dar örgütlenme anlayışıyla toplumdan soyutlanmak, o daracık çevrede maddi-manevi bir çok kaynak eksikliği ile partiyi başbaşa bırakır. Partide insan zenginliği, insanların yaşadığı toplumsal katmanların çeşitliliğine ve çokluğuna seslenmekten geçer.

Çağımızın temel anlayışının giderek katılımcı, çoksesli, özgürleştirici bir hal alması, KP'lerin rollerini yeniden tanımlama çabasıyla birlikte, Parti-Toplumsal örgütler ilişkilerine yeni bir bakış gerekiyor.Partinin amacı yalnızca dar anlamda kendini örgütlemek olmamalı.Her şeyi kendi güçlenmesine bağlamamalı. Parti işlevini toplumun örgütlenmesine, gelişmesine, demokratikleşmesine katkı olarak tanımlamalı. Parti sivil toplumun örgütlenmesi ve güçlenmesine çalışmalı, toplumun ve toplumsal örgütlerin demokratikleştirilmesi perspektifiyle bu örgütlere yaklaşmalıdır.

Toplumsal örgütler, sivil toplum örgütleri olarak ele alındığında ele geçirilmesi "kullanılması" gereken örgütler değil, demokratikleştirilmesi, güçlendirilmesi gereken örgütler olarak algılanacaktır. Yeniden özetlemek gerekirse toplumsal yaşamda her örgütlenmenin nesnel bir temeli vardır.Her örgütlenme belli amaçlara göre yapılır ve her örgüt önce kendi üyelerine karşı sorumludur, onlar tarafından yaratılır. Bu yüzden her örgüt ilişkilerinde eşit haklıdır. Sivil toplum, demokratik kurum ve kuruluşların etkin olmadığı bir toplum modeliyse; Parti yalnızca kendi güçlenmesi amacını değil toplumun örgütlenmesi amacını da öne almalıdır. Parti toplumsal örgütlerin kararlarına, işleyişlerine saygılı davranmalı, bunların iç işleyişine yönelik bir tutum almamalıdır.Parti toplumsal örgütlerin kendi aralarındaki ve kendi içlerindeki geleneksel politik kültürün uzantısı olan davranışlarda; rekabet, aynı alanda ayrı yapılanma, gibi olmumsuzlukların gide-

rilmesinde yapıcı bir tutum almalıdır. Parti toplumsal örgütlenmeyi zaafa uğratıcı tutumlara karşı durarak bu örgütlenmenin önünü açacak yaklaşımlar sergilemelidir. En azından sendikalara ilişkin bir parti politikası olmayacak mı sorusu akla geliyor hemen; oysa genel olarak toplumsal örgütlenmenin önünün açılması ve her alanda demokratikleşme sendikal alanı da içeren bir politikayı oluşturuyor.Bunun dışında sendikal alanın özgül ve özel sorunlarına ilişkin politikaların oluşturulacağı yer sendikalardır .

Toplumsal örgütlerdeki partili üyeler de, sendikacılar da, uzmanlar da bu politikaların oluşturulmasına katkıda bulunmalıdırlar.Ama kendi alanlarıyla ilgili politika üretme hakkı önce bu alanlardaki örgütlenmelerin işidir.Parti çeşitli alanlarda toplumsal örgütlerce geliştirilen bu politikaların toplam savunucusu olarak ortaya çıkmalı, onların taleplerini rehber edinmelidir.Partinin toplumun çıkarlarından ayrı bir çıkarı ve hedefi ola maz. Asgari ücrete ilişkin bir politikayı parti değil sendikalar tespit etmeli ama Komünist Parti bunu ısrarla savunmalıdır. Memurların nasıl sendikalaşacağı sorunu memurların işidir. Komünist Parti, sendikalaşmanın önündeki yasal engellerin kaldırılmasında etkin olmalıdır. Burada gözardı edilmemesi gereken şey Komünist Parti tek doğru bilici olarak son sözü söylememelidir. Parti toplumsal örgütlerin kararlarının,taleplerinin savunucusu, geliştiricisi olmalıdır.Parti üyeleri , kendi faaliyetleriyle toplumsal örgütlere her alanda yardımcı olmalı ama bunlar üzerinde etkili olma endişesiyle değil, bu örgütlerin güçlenmesi kaygısıyla.Parti sözkonusu alanlardaki politikaları bu alanlardaki üyelerinden edineceği değerlendirmelere de dayandırmalıdır. Bir sendikanın, meslek örgütünün karşılaştığı sorunlar karşısında ne yapacağı, o örgütlerin üyelerinin işidir ve tabi ki oradaki partililerin işi. Bir toplumsal örgütün genel kurulunda ne yapılacağı o örgütün delegasyonuyla tartışılmalı, oradaki partililer de delegasyonla tartışmalı.. "Yukardan" parti politikası adına vahiy beklenmemeli. Bu desantralize çalışmanın da bir gereğidir.

Sendikalar dahil tüm toplumsal örgütler içindeki partililer buralarda bu örgütlerle ilgili özlemleri bizimle paylaşan, bu yapıların demokratikleştirilmesini, güçlendirilmesini isteyen ama partili olmayan, farklı farklı dünya görüşleri olan insanların varlığını unutmamalı, bu özlemleri paylaşan herkesle birlikte çalışmalı, bunu öne almalıdır. Parti üyeleri toplumsal örgütlerde misyoner ya da siyasi komiser tutumundan vazgeçmelidir. Bu yüzden, o toplumsal örgütler içinde özgün parti aparatları olmamalıdır. Bu özgün örgütsel aparatlar bu yapılar içerisinde parti çıkarının öne alınmasına bu yapıların partiye tabi olmasına ve bu yapılara müdahaleye yolaçıyor. Katılımcı ve demokratik ilişkiler sisteminin toplumsal yaşamda egemen olması için Komünist Parti öncelikle toplumun bilincinde dönüştürücü olabilmeyi hedef almalıdır,

PARTI VE PROGRAM

Partinin Kimliği

Halen Adapazarı Cezaevinde bsulunan siyasi hükümlülerden Ahmet Kardam, Cihan Şenoğuz, Emin Taş, Bahri Kılıç ve Hasan Töre, "Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi Program Çalışmaları İçin Kimi Sorular"a birlikte tartışarak ortak yanıtlar hazırladılar. Bu yanıtın "Partinin Kimliği" bölümünü yayınlıyoruz.

Eğer "sosyalist", "marksist", "komünist" kavramları, hepsi de aynı anlama gelecek biçimde geleneksel işçi hareketinin sosyal demokratlardan farklı olan devrimci kanadını ifade etmek için kullanılıyorsa, o zaman bu kavramları birbirlerinden ayırmamız gerekir. Kendimiz için kullanacağımız kavram, bizi sosyal demokratlardan ayıran bir kavram olmalıdır. Bu kavram, "sosyalist-komünist" olabilir. "Marksist" kavramının kullanılması kanımızca doğru olmayacaktır, çünkü marksizm insanın insana her türlü tabiyetine son veren, sömürüsüz, her insanın özgür gelişiminin herkesin özgür gelişiminin koşulu olduğu, devletin sönümlendiği bir topluma ulaşmayı, bunun için de "dünyayı değiştirmeyi" hedefleyen düşünce akımlarından en güçlüsü, ama yalnızca birisidir. Marksizm sosyalizmle özdeş değildir, bu dün de böyleydi, bugün de öyledir. Yukarıdaki hedeflere sahip çıkan, dolayısıyla sosyal demokrat olmayan herkesi bağrında toplayabilecek bir parti öngörüyorsak, o zaman marksizmi sosyalizmle-komünizmle özdeş görmemeliyiz. Kaldı ki, söz konusu olan kişi Marx bile olsa, kimliğimiz herhangi bir kişinin adıyla belirlenmemelidir.

"Komünist" sıfatı dünyada yalnızca marksizmle değil, onun da çok özel bir yorumuyla özdeşleşmiştir. Ve ne yazık ki, "demokrasi" ve "özgürlük" kavramlarını dışlayan bir anlamla da yüklenmiştir. Ama bu saptama Türkiye için büyük ölçüde geçersizdir. Ülkemizde, özellikle son üç yıl içinde "komünist" adına yasallık kazandırmak amacıyla yürütülen mücadele, bu kavramı demokrasi ve özgürlük kavramlarıyla özdeşleştirici olmuştur, tabuların yıkılması ve demokrasi-özgürlük savaşımının veeylemimizle "komünist" sıfatına Türkiye'ye özgüryepyeni bir içerik kazandırabilme olanağını elimizde tutuyoruz. Bu olanak değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak, gene sosyal demokrasiden farkımızı belirtecek, marksizmi de içerecek ama ondan ibaret olmayan bir "sosyalist-komünist" kavramı kullanılmalıdır.

Pogramımız bizim yalnızca sosyal demokrasiden olan farkımızı değil, bizim dışımızda kalan bütün partilerden ve akımlardan olan farkımızı da ortaya koyacaktır. Eğer bunu yapamıyorsa o zaman halkın öğüne ve mevcut siyasi platforma ayrı bir parti olarak çıkmanın da hiçbir haklı gerçkçesi kalmaz. Ama bu, dışımızdaki parti ve akımlarla olan farklarımızı ve benzerliklerimizi tek tek sıralamak demek değildir. Programımızın içeriği, temel yaklaşımları, hedefleri ve istemleri bu farklılıkları ve varsa benzerlikler izaten kendiliğinden ortaya koyacaktır. Programın şu ya da bu parti ve akımdan farklılığını veya onunla benzerliğini özel olarak belirtme gibi bir endişesi olmamalıdır.

Parti demokratik ve Sosyalist toplumu hedeflemeli

Partimiz elbette sosyalizme barışçı bir geçiş olanağını hedeflemilidir. Bu hedef programda da açıkça belirtilmelidir. Programımızın ekonomik, sosyal, politik düzlemlerdeki hedeflerinin gerçekleşmesinin, aynı zamanda sosyalizmin barışçıl yollarla kurulmasının koşullarının da ya-

ratılmasına hizmet edeceği söylenmelidir. Ama "barışçı geçiş" sorunu hiçbir zaman bizim için bir kimlik sorunu olmamalıdır. bizim kimliğimizi belirleyecek olan sosyalizme geçiş biçimi değil, demokratik ve sosyalist bir toplum hedefidir. Sosyalizme barışçı geçiş koşullarını hazırlamak için parti kurulmaz; o nedenle de bu sorun partinin kimliğini belirleyen bir sorun olamaz.

Ayrıca, barışçı geçişin koşullarının oluşturulmasının, **"kapitalizmin demokratik bir çerçeve içinde gelişmesinin sağlanması"**na bağlanması kabul edilemez. Sosyalist-komünist bir partinin hangi gerekçeyle olursa olsun, kapitalizmin gelişmesini sağlamak gibi bir hedefi olamaz. Kapitalizm ile sosyalizm hiçbir biçimde bağdaşmaz. Biz sosyalist bir parti olacağız. bizim hedefimiz demokrasiyi sürekli geliştirmek ve derinleştirmek, ve böylelikle, sosyalizme de ulaşmak; sosyalizmi de demokrasiyi daha da geliştirerek derinleştirmektir. Demokrasi ile sosyalizmin çelişen, birbiriyle bağdaşmayan hiçbir yönü yoktur. O nedenle, "burjuva demokrasisi", "proleter demokrasisi" gibi demokrasiyi bir süreç olarak görmeyen, onu "sınıfsal aşamalarla" birbirinden kopartan ve her aşamayı diğerinin karşısına düşmanca diken yaklaşımları kararlılıkla terketmeliyiz.

Partiyi yalnızca işçi ve emekçilerin partisi olarak tanımlamak doğru değildir. bu, işçi sınıfına ve onun hareketine diğer bütün sınıf ve hareketler karşısında ayrıcalık tanıyan, toplumun **en devrimci** sınıfı olarak yalnızca büyük sanayi proletaryasını gören bakış açısıdır; bu bakış açısını terk etmeliyiz. Tersi durumda, işçi hareketi dışındaki bütün öteki hareketlerin (ulusal hareketin, kadın, çevre, barış, vb. hareketlerinin) "sınıf-dışı" ve temel sınıfa tabi olmaları gereken hareketler olarak görülmeleri kaçınılmazlaşmaktadır. O nedenle parti, işçi-emekçi sınıfların hareketleri ile diğerlerini kaçınılmaz olarak karşı karşıya getiren "işçi-emekçi sınıfların partisi" olarak tanımlanmamalıdır.

Üstünlük, öncülük iddiası olmayan bir parti

Programımız hiçbir sınıfa ve harekete ayrıcalık, ontolojik öncülük ve "en devrimci" lik tanımamalıdır- kendisini ve kimliğin iherhangi bir sınıfa ya da harekete göre tanımlanmamalıdır. Bizim kimliğimizi demokrasi ve sosyalizm hedeflerimiz belirlemelidir. Bu hedeflerin ise herhangi özel bir sınıfa ve harekete bağlı olarak tanımlanması zorunluluğu yoktur. Partimiz, insanı insana tabi kılan her türlü ilişkiye karşı çıkmalı, toplumda bu tabiyet ilişkilerin iyarattığı bütün antagonizmaları, ayrıcalık yapmadan, kendi siyasi eyleminin konusu olarak görmelidir.

Ama bu, partinin bütün toplumsal hareketlerin ve örgütlerin görevlerini de üstlenmesi ya da "hareketlerin partisi" haline gelmesi demek değildir. Böyle bir görüş, eninde sonunda, bütün toplumsal hareketleri partiye tabi kılmaya, onları kendi içinde eritmeye çalışan, çoğulculuğu reddeden köklü bir anti-demokratizmi savunmak anlamına gelir.

Parti, hiçbir toplumsal hareket karşısında üstünlük ve öncülük iddiasında bulunmamalıdır. Kendini elbette onlarla eşit haklı görmelidir. onlarla karşılıklı etkileşim içinde olmaya çalışmalıdır; ama yalnızca bununla da **yetinmemelidir.** Yetinmemelidir, çünkü yetinmek demek, partinin görevlerini ve işlevini söz konusu toplumsal hareketlerin görevleri ve işlevleriyle eşitlemek demektir. Partiyi bu hareketlerden ayıran ve onun varlığını - bu parti içinde örgütlenen insanlar açısından- gerekli kılan, toplumu demokratikleştirecek, sömürüye de son verecek biçimde özgürleştirecek kolektif bir siyasi irade yaratılmasının zorunluluğudur. Söz konusu toplumsal hareketlerden hiç biri tek başına toplumda böyle kolektif bir siyasi irade yaratamaz. Siyasi bir partiyi gerekli kılan ve onu öteki toplumsal hareketlerden ayıran nokta budur.

Sosyalistleri (komünistlerin) programlarında ekonomi de dahil toplumsal yaşamın her alanında kapitalizmi aşan hedefler ortaya koymaları elbette bir kimlik sorunudur.

Geçmişimize sahip çıkan bir parti

Kurulmasına çalıştığımız yeni partinin bütün bileşenlerinin kökleri sosyalist-komünist hareketindedir. Kendi tarihimizden kopuk yepyeni bir parti profili çizmek, eğer bu partiyi oluşturanlar başka bir ülkeden gelmiyorlarsa, mümkün değildir. Tarihimizden kopmayı savunmak kimliksizliği savunmak olur. Kendi geçmişini reddeden (eleştiren değil, reddeden) hiçbir hareketin, partinin geleceği de olamaz. Böyle bir inkarcılık herşeyden önce halka güven veremez.

Kurulacak yeni partininbileşenlerinin hiçbiri, ondan en ufak utanç duyacakları bir geçmişe sahip değillerdir. Bu geçmiş çeşitli yanlışlıklarla da doludur, ve bunlar mutlaka eleştirilmelidir. Ama yanlışlarımızı eleştirmek bir şeydir, geçmişi toptan inkar etmek ise bir başka şey. Geçmiyşimize sahip çıkmalıyız. Tarihimizin olumlu yanlarını ifade etmekte birzorluğumuz olacağını sanmıyoruz. Olumsuzluklarda ise, "utanç" duyacağımız birşey yoktur. Bizim geçmişimizden utanç duyması gerekenler, tarihimizi bir baskı, zulüm, zindan, işkence ve illegalite tarihi haline getiren egemen güçlerdir.

Tarihimizdeki olumsuzlukların nasıl ele alınması gerektiğinin ayrıntılarına burada girmemiz olanaklı değil. Ama şu nokta gözardı edilmemelidir. Bu olumsuzlukların ortaya çıkmasında, teorik yaklaşımlardaki eksiklikler, politik stratejideki yanlışlıklar belirleyici önemde rol oynamıştır.

Tarih her zaman bugünün tarihidir; bugünün sorumlarına ışık tutabildiği ornada bir anlam taşır. TArihe her zaman, o gün karşı karşıya olduğumuz sorunların gözlükleriyle bakarız; o nedenle de her dönemin tarihe belli bir bakış açısı vardır. Tarihimiz konusunda söyleyeceklerimize hiçbir zaman "son söz" olarak bakılmamalıdır.Tarihimizkonusunda söyleceklerimiz ancak bugününün sorunlarına ışık tuttuğu ölçüde yararlı ve anlamlı olacaktır. Bunun dışında, sosyalist (komünist) hareketin tarihi, biz politikacıların değil, tarihçilerin işidir.

Sonuç olarak, geçmişimizdeki bütün örgütlerin, partilerin mirasına sahip çıkılmalı, kendimizi ortak geçmişimizin 1990'lardaki teorik, politik ve örgütsel planda yeni bir sentezi olarak tanımlamalıyız.

Enternasyonalizm anlayışı da partinin kimliğini belirleyen etmenlerden biri olmalıdır. Eski enternasyonalizm anlayışımızdan farklı olarak, partinin enternasyonalizmini işçi hareketinden kadın hareketine, yeşil hareketten ulusal kurtuluşçu/özgürlükçü hareketlere, insan hakları hareketlerine kadar geniş bir yelpazedeki hareketlerin uluslararası dayanışması olarak formüle etmeliyiz.

Kimlik Sorunu

Kimlik sorunun en önemli konularından birisi de sosyalizm/demokrasi ikileminin bugünekadar kimliğimizde yarattığı şizofrenidir. demokrasiyi sürekli derinleşen bir süreç olarak değil de, "burjuva" ve "proleter" demokrasilerin karşıtlığı olarak algılaya gelmemiz, ayrıca hem politik hem de toplumsal devrimi yalnızca "tek bir ani kopuş-büyük başlangıç" biçiminde düşünmemiz, kaçınılmaz olarak çeşitli "aşamalı devrim" stratejileri üretmemizi gerektirmiştir. benimsenen stratejinin öngördüğü aşamaların sayısı ve bu aşamaların birbirleriyle bağlantıları ne olursa olsun, birbirlerinden politik devrim ile ayrılan iki temel aşama söz konusudur: Politik devrimden önceki aşama, ve politik devrimden sonraki aşama.

demokrasi "burjuva demokrasisi" ve "proleter demokrasisi" biçiminde birbirinden "özsel" olarak ayrılan iki biçimde algılanageldiği için, birinci aşama, marksistlerin (komünistlerin) politik devrimin ve sosyalizme geçişin koşullarını hazırlamak amacıyla "buruva demokrasisini" geliştirmek için mücadele ettikleri aşama olmuştur. İkinci aşama ise, birinci aşama boyunca uğrunda savaşılan "burjuva demokrasisi"nin ortadan kaldırılıp onun yerine "proleter-sosyalist demokrasi"yi kurmak için mücadele edilen dönem olarak algılanmıştır.

Demokrasinin emek sömürüsüyle birlikte varolan biçimlerinin burjuvazi ile özdeşleştirilmesinin marksist düşünceye ve politikalara verdiği zarar başlı başına bir inceleme konusudur. Verdiği en büyük zararlardan biri de, demokrasi/sosyaliz ikileminin marksizmin kopmaz bir parçası haline gelmiş olmasıdır. Bu ikilem, aynı zamanda, şizofrenik bir kimlik de yaratmıştır. Marksistler (komünistler), yarın yok edecekleri demokratik kurumlar için bugün dövüşmek durumunda kalan çifte bir kimlik edinmek zorunda kalmışlardır. O nedenle de, ne tam demokrat bir kimlik edinebilmişler, ne de edindikleri kadarıyla bunda inandırıcı olabilmişlerdir. Demokrasi hep sosyalizme geçebilmenin bir aracı olarak kavranmıştır. Bu faydacı (araççı) demokrasi anlayışının, yani demokrasi/sosyalizm ikileminin her türlü kırıntı ve kalıntısından köklü bir biçimde kurtulmamız sorunu - ki, bu herşeyden önce teorik bir sorundur- aynı zamanda tutarlı ve inandırıcı bir demokrat-sosyalist kimlik edinme sorunudur.

PARTİ VE DEĞİŞİM

Kendi Sözümüzü Söylemenin Zamanı Gelmedi mi?

Mehmet Alçınkaya

Dünyamız bir alt üst oluşu yaşıyor. İşte tam bu noktada ülkemizin marksistleri içine düştükleri teorik bunalıma neden olarak sosyalist ülkelerdeki alt üst oluşları gösteriyor.

Dünyamız iki sisteme bağlı kalmaksızın zorunlu bir değişimi yaşıyor. İki kutupluluktan çıkıp, çok kutuplu politik sistemler haline dönüşüyor.

Neden zorunluluk? Yaşadığımız çağın karakteriyle doğrudan bağlı olduğu için.Yaşadığımız çağ insanın özgürleşmesi çağıdır. Örgütlülüğün zorunlu, bireyin rolünün arttığı çağdır. Çağın karakterini belirleyen Bilimsel Teknolojik Devrimdir.

Bilimsel Teknolojik Devrim dünyamızdaki değişimi zorunlu kılarken, sanayinin ve emeğin niteliksel değişimi ile ekonomik, sosyal, kültürel, toplumsal gelişmeleri, değişimleri ve dönüşümleri derinden etkiliyor. Yaşamın her alanında katılımcılığı ve bireyin rolünü esas kılıyor.

Günümüz tdplumsal ve politik gelişmelerinde partinin rolü değişiyor.Öncü partinin yerini esinlendirici parti anlayışı alıyor. Parti, demokrasi ve sosyalizmi kazanmaya yetenekli bir politik güç, parti üyesi,doğuş halindeki özgürleşme hareketlerinin yaratılmasında rol oynayan birey olarak kendini ifade ediyor.

Demokrasi ve sosyalizmin kazanılmasında, sivil topluma geçişte partinin rolü kadar doğuş halindeki özgürleşme hareketlerinin rolü de artarak belirleyici hale geliyor. Parti, toplumsal örgütlerle ilişkilerini eşit haklılık temelinde düzenleyerek, toplumsal gelişmelerde kendi rolünü oynayabilir.

Dünyamız bir alt üst oluşu yaşıyor. İşte tam bu noktada ülkemizin marksistleri içine düştükleri teorik bunalıma neden olarak sosyalist ülkelerdeki alt üst oluşları gösteriyor.

Oysaki; sosyalist ülkelerdeki alt üst oluşlar ve değişimler dogmatik marksizmden kurtulup marksizmi çağın karakterine uygun bir şekilde yeniden yorumlama çabasıdır. Bu aynı zamanda otoriter devlet sosyalizminin iflası, demokratik, insancıl bir sosyalizmi kendi yaşamlarında ütopya olmaktan çıkarma çabasıdır. Bu çaba dün marksizmin dogmatik yorumundan ötürü reddettikleri tüm olumluluklan da içeren ve dünyaya yepyeni bir gözle bakan bir sentezle mümkündür. Marksizm dün nasıl kendisinden önceki tüm olumluluklarm sonucunda sanayi devrimi ile birlikte proleteryanın bir sınıf olarak sömürüye karşı mücadele etmesinde yol gösterici oldu.

Emperyalizm çağında da Rusya işçi sınıfının Ekim Devrimi'nin zaferi ile sosyalizmi müjdeliyerek yeni bir çağın habercisi oldu. Bilimsel demokratik devrim çağında gelecekte tüm toplumsal güçlerin ortak mutabakatı ve yeni bir anlayışın sonucunda geleceğini kuracaktır. Bu gelecekte rol oynayacak olan ve yeni tip sosyalizmin doğmasının temel öğesi sivil toplumdur. Bence geleceğin sosyalist toplumunun biçimi SİVİL TOPLUM olacaktır. Artık yaşadığımız çağda hiç bir ideolojinin tek başına toplumu birleştirme ve iktidar olabilme yeteneği yoktur. Bugünden yarına toplumsal mutabakatlar esas alınarak varılacaktır.

Türkiye Marksistleri, Dünyamızdaki Bu Değişimi Yakalayabilecekler midir?

Bence elimizde yeterli olanak ve veriler vardır. 70 yıldır kendi istemleri dışında illegal olarak politika yapan komünistlerin artık yasal olarak mücadele etmelerinin zorunluluğunu ve buna temel olan BİRLİK- YASALLIK- YENİLENME politikasını dünyadaki değişimlerle bağını kurabiliriz.

Bugün bu üç temel politika bir zorunluluğa dayanıyor. Yazımın başında da ifade ettiğim gibi Bilimsel Teknolojik Devrimin sonuçlarına doğrudan bağlıdır.Bu açıdan Türkiye'deki komünistleri şanslı görüyorum.Çünkü kendi özgürlükleri ve ülkemizdeki demokrasinin kazanılması için mücadelenin zorunluluğunu sosyalist ülkelerdeki değişimlerden önce gördüler.Bu ülkemiz marksistlerinin ortak kazanımıdır.

SARGIN ve KUTLU yoldaşların ülkeye gelişleri, TBKP'yi yasal olarak kuracaklarını kamuoyuna duyurmaları, komünist hareketin yasallığı için atılan fiili adımlar ve 4 Haziran'daki kuruluş 70 yıl sonra komünistlere yasal politika yapma olanağı sağlamıştır. Atılan fiili adımlar toplumun diğer kesimlerindeki, öğretmenlerin sendikalaşma girişimleri, memur eylemleri, çevre hareketleri ve işçi hareketleri için esinlendirici olmuştur. Bu da ülkemiz demokrasi güçleri için ortak bir kazanımdır. Bunca acı, çile, dökülen ter ve ortaya çıkan emek boşa mı gidecektir?

Türkiye'de Yeni Bir Mutabakat Zorunludur.

Osmanlı'nın yıkılışı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında toplumsal bir mutabakat belirleyici rol oynamıştır.

Bu mutabakat içerisinde Komünistler ve Kürtler de vardı. Komünistlerle mutabakat Mustafa Suphi ve 15 arkadaşının hunharca öldürülmesi ile bozuldu.Kürtler ise Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra ama esas olarak var olan mutabakat Dersim İsyanı ile birlikte ortadan kaldırıldı.

Türkiye'deki marksistler yeni bir mutabakatın sağlanmasında nasıl bir rol oynayacaklardır? Yani mutabakat Komünistler'i ve Kürtler'i kapsayacak mıdır? Kanımca bu mutabakatın sağlanabilmesinin yolu günlük politikaya aktif müdahaleden geçiyor. Bu mutabakatın sağlanmasında ülkemiz marksistleri kendi sözlerini söyleyebilecekler midir?

Bilindiği gibi TBKP Anayasa Mahkemesi'nde, Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi 24-25 Kasım'da Kuruluş Kurultayı'nı yapacak. Kürt sorununun çözümü için henüz taraflar ortaya çıkmış değil...

TBKP kendi misyonunu yerine getirmede ve önüne koyduğu politik hedefleri gerçekleştirmede gerektiği gibi davranamadı. Birlik Girişimi ise bir parti gibi davranmada yeterli olmadığı için birliğe sıcak bakan çevrelerde güvensizlik yarattı.

Bu durumu değiştirebilecek miyiz?

TBKP'nin kapatılma girişimini engelleyebilecek miyiz? Türkiye'nin ihtiyacı olan Birleşik Sol Parti'yi yaratabilecek miyiz?

En başta Komünistler ve demokrasi güçleri, demokrasi ve özgürlüklerden yana olan herkes bu konuda sözünü söylemelidir.

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi'nin sonunda ortaya çıkacak olan parti, tüm marksistleri kucaklayabilecek platformların partisi olabilecek mi?

EKONOMİ

KDV ORANLARI ARTIRILDI

Bütçe Açığı Ücretlilerin Cebinden Alınıyor

Zeki Gezgin

Ekonomi biliminin önemli unsurlarından maliye bilim dalı, vergi politikalarının, toplumdaki vergi adaleti ve gelir dağılımının temel aracı olduğundan söz eder. Vergi politikası ise, hükümetlerin siyasal tarihine göre oluşur. Bir başka deyişle, vergi yükünün emek ya da sermaye üzerinde yoğunlaşması, bir iktidarın bilinçli tercihinin sonucu olur.

Bakanlar Kurulunun 25 Eylül'de Resmi Gazete'de yayımlanan kararıyla Katma Değer Vergisi (KDV) oranları 15 Ekim'den geçerli olmak üzere çeşitli mal grupları bazında artırıldı. Karara göre, KDV oranları temel gıda maddelerinde yüzde 3'ten yüzde 5'e, lüks mallarda yüzde 15'ten yüzde 20'ye çıkarıldı. Genel KDV oranı Yüzde 10'dan yüzde 11'e yükseldi.

KDV oranı 1 aralık 1990'dan geçerli olmak üzere de temel gıdada yüzde 6'ya, çıkarılacak, genel KDV oranı ise yüzde 12'ye yükseltilecek. Temel gıda mallarındaki KDV oranı 1 Haziran 1991'den itibaren de yüzde 8 olarak uygulanacak.

Bütçe açığı ücretlilerin cebinden alınıyor

KDV'nin farklı oranlarda uygulanacağı mal grupları konusunda bir noktanın altının çizilmesinde yarar vardır. Her fırsatta Türkiye'de son 10 yılda halkın refahının ve yaşam standardının yükseldiğinden dem vuran iktidar, her nedense bu iddiasını KDV cetvellerine yansıtma gereği duymuyor. Ya da böyle bir düzenleme işine gelmiyor. Cumhurbaşkanı, Başbakan olduğu dönemlerde, her gecekondu da bir renkli televizyon, buzdolabı, çamaşır makinesi bulunduğunu söylüyor ve bundan iktidarına pay çıkarıyordu. Ancak öyle görünüyor ki, işçiler, memurlar, dargelirliler lüks içinde yaşıyor. Zira, KDV oranı yüzde 15'ten yüzde 20'ye çıkarılan lüks malar listesinde buzdolabı, televizyon radyo ve çamaşır makinesi de bulunuyor. Ne var ki, bugün artık zorunlu ihtiyaçlar arasında kabul edilen bu ürünler, hayvan, vizon kürk, zümrüt ve yat ya da sürat teknesi ile aynı kefeye konulmakta ve aynı oranda vergiye tabu tutulmaktadır. Bu tablo açıkça, siyasi iktidarın, halkın radyo, televizyon, buzdolabı kullanmasını lüks bulduğunu göstermektedir. Bir başka deyişle, bugünkü egemen siyasi anlayış, bu ürünlerin kullanılmasını halka çok görmektedir.

Açıktır ki, KDV oranlarının artırılmasıyla, esas olarak, Körfez krizi ile birlikte miktarı daha da artan bütçe açığı yamanmaya çalışılmaktadır. Siyasi iktidarın tercihi ise bütçe açığını kapatacak kaynakların ücretlilerin ceplerinden alınması yönündedir. İktidar, eğitim, sağlık, barınma, istihdam gibi sosyal harcamalara ayrılan payın yok denecek kadar az olduğu bütçesindeki açıkları kapatmak için elini bir kez daha ücretlilerin cebine sokmaktadır. Zira, KDV yapısı gereği satın alanın üzerinde kalan bir vergi türüdür. Mal ve hizmeti satanlar KDV'yi üzerlerinden atarlar ve vergi nihai olarak malı tüketenin üzerinde kalır.

Bir çok batılı ekonomide, temel gıda maddeleri KDV'den muaftır ya da halkın zorunlu ihtiyaçları üzerinden alınan KDV miktarı sembolik düzeydedir. Temel gıda maddeleri üzerindeki KDV yükünün genel orana yakın olduğu ülkelerde ise, halkın vergi yükü başka bir takım tedbirlerle hafifletilmektedir.

Körfez krizi de bahane oldu

Dikkati çeken bir nokta da, vergi oranlarının artırılmasında Körfez krizinin etkileri bulunmakla birlikte, krizin gerçekte bahane kabul edilmiş olmasıdır. Çünkü Bakanlar Kurulu vergi oranlarının artırılmasına olduğu gibi düşürülmesinde de yetkili olmasına rağmen, krizin sona ermesi halinde en azından temel gıda maddelerinin vergi oranlarının düşürülebileceğinden kesinlikle sözedilmemektedir. Dahası 1991 Haziranın da oranın yüzde 8'e çıkarılması kararlaştırılmıştır. Bu anlayış açıkça göstermektedir ki, siyasi iktidar ücretlilerin üzerine saldığı vergi yükünü yeterli görmemekte ve bu yükü daha da ağırlaştırmaya çalışmaktadır. Maliye ve Gümrük Bakan'nın ücretlilerin vergi yükünü hafifletecek yeni bir beyan sistemi - bir takım harcamaların vergiden düşülmesi- getirileceği yolundaki açıklaması ise, bu sistem ileride oluşturulsa bile şimdilik bir oyalama taktiği niteliği taşımaktadır. Kaldı ki, böyle bir sistem oluşturuluncaya kadar halkın lokmasından kesilen paralarla bütçe açığı finanse edilecektir. Bu düşüncenin samimi olması halinde, sözü edilen sistem, KDV oranlarının artırılması ile aynı tarihe denk getirilebilinirdi. Açıkça görülmektedir ki, bir kaynak transferi sözkonusudur. Ücretli ve dar gelirli çoğunluğun cebinden zorla alınan para bütçeye ve buradan yapılan harcamalar kanalıyla sanayici ve tüccar kesimine aktarılmaktadır. Transfer harcamaları şeklinde iç ve dış borç faizlerinin ödenmesi amacıyla kullanılmaktadır. Bu olgu, yukarıda da değindiğimiz gibi bir siyasi tercihin sonucudur.

KDV oranlarını artırılmasının hemen ardından milletvekillerinin maaşı yükseltildi. Asgari ücretli 290 bin lira ile geçim kavgası vermeye zorlanırken, 6.5 milyon lira alan milletvekili maaşları 9.5 milyon liraya yükseltiliyor. Yapılan düzenlemeyle, maaşlar milletvekillerinin emekli olmaları ve bir daha seçilmeme ihtimaline karşı pahalılıktan etkilenmeyecek şekilde otomatiğe bağlanıyor. "yasama müşaviri" kılıfı ile hiçbir işte çalışmamalarına karşılık eski milletvekillerine de maaş ödenmesi kararlaştırıldı. Milletin vekilleri, konu kendileri olunca 5 dakikada refahlarını artırmayı başardılar.

KDV oranlarının artışı, doğal olarak her türlü mal ve hizmetin fiyatında artışa yolaçacaktır. Dahası, piyasa yansıyacak artış oranları, artırılan vergi oranlarının üzerinde gerçekleşecektir. Çünkü, KDV üretimin her aşamasında maliyetin üzerine eklenmekte ve üretim aşamalarının fazlalılığına bağlı, olarak vergi miktarı da artmaktadır. Örneğin, tek aşamalı üretimde 100 liralık malın üzerine 11 lira olarak eklenen vergi, aynı malın üç değişik üretim aşamasından geçmesinden sonra 38.7 liraya yükselmektedir. KDV oranların daki artışların Ekim ayı ortalarından itibaren yolacağı zam dalgası ücretli ve dargelirlilerin yaşam koşullarını daha da ağırlaştıracaktır. Bu konudaki görüşlere hükümet yetkilileri de katılmaktadır ancak, onlara göre bu koşullara halkın katlanmasından başka çare de bulunmamaktadır. Maliye ve Gümrük Bakanı Adnan Kahveci Ankara Ticaret Odası'ndaki konuşmasında konuya ilişkin düşüncelerini şöyle ifade ediyor: "Türkiye'nin içinden geçtiği sıkıntılar maalesef başka türlü önlenemeyecek durumda"

Diğer yandan, hükümetin çıkarlarını koruduğu sanayici ve işadamları ise, gerçeği hükümet çevreleri kadar örtbas etme gereği duymuyor. TOBB Sanayi Konseyi

ve Ege Bölgesi Sanayi Odası Meclis Başkanı Şinasi Ertan, KDV oranlarının artırılması konusuna değinirken, "yeni düzenlemede fakir fukaranın cebine el atılmamalıydı" diyor.

Meclisteki çoğunluğuna dayalı olarak halkın çıkarlarına aykırı politika ve uygulamalarını sürdüren iktidara karşı, parlamento içi muhalefet alışılmış tavrını sergileyerek, gelişmeleri propaganda içerikli nutuklarla geçirmeye çalışmaktadır. Dahası bazı parti yetkilileri konu hakkında ağızlarını açma gereğini bile duymamışlardır. Ancak siyasi iktidarın parlamentodaki mutlak çoğunluğunun, hiçbir zaman etkili muhalefet yapmaya sorunların çözümüne yönelik pratik yöntemlerin geliştirilip uygulanmamasına gerekçe olamayacağı da açıktır.

Eğer aksi olsaydı, muhalefetin bulunması ile bulunmaması arasında hiçbir farklılık sözkonusu olmazdı. Nitekim halkın istemleri paralelinde politika üreten halktan yana muhalefet, bir çok ülkede kitlelere eylem biçimi önermekte hatta bunlara öncülük etmektedir.

Türk-İş "acil önlemler yürlüğe konmalı" dedi

Diğer yandan, yeni bir dalga halinde kabararak gelmekte olan zamlar karşısında Türk-İş yönetiminin ortaya koyduğu tutum ise hayret vericidir. Zamlardan ve hayat pahalılığından en fazla etkilenecek işçilerin hak ve çıkarlarını koruduğu iddiasını taşıyan, Türk-İş, bu durum karşısında adeta işçilerin tepkisini bastırmaya yönelik bir tavır segilenmiştir. Türk-İş Yönetim ve Başkanlar Kurulu'nun 26 Eylül'de yapılan toplantısının ardından yayımlanan ve sekiz maddeden oluşan bildiride konu tam anlamıyla geçiştirildi. Bildiri de, Körfez krizinin yarattığı ekonomik sıkıntılar fırsat bilinerek, faturanın işçi, memur, köylü, dar ve sabit gelirli kesimin sırtına yüklenmesi kınanarak, ben haksızlığın giderilmesi için hükümet ve işverenler göreve çağrıldı. Türk-İş bildirisned, "KDV oranlarının artırılmasıyla ortaya çıkan ağır koşulların durdurulmasına ait acil önlemlerin yürürlüğe konulması" istendi. Ancak, Türk-İş yönetimi de çok iyi bilmektedir ki, bu istekler de daha önceki istekler gibi yerine getirilmeyecektir. Hükümetin bu kararları, Türk-İş'in istekleri doğrultusunda geri almak ya da değiştirmek için uygulamaya açık.

Bu nedenledir ki, işçiler, kendilerini temsil ettiği iddiasını taşıyan Türk-İş yönetiminden, bu ve benzeri yoksulluk reçetelerini geri aldırtacak somut adımlar atılması yönünde tutarlı ve kararlı tavır beklemektedir.

Sonuç olarak, ücretli ve dargelirlilerin yaşamlarını daha da çekilmez kılacak politikalarla uygulamalardan, "rica" ve "talep" ile kurtulmanın olanaklı olmadığı açıktır. Kitleler, iktidarın karşıt siyasi tercihlerine set çecek etkili ve tutarlı eylem biçimleri ortaya konulmasını beklemektedir. Dahası parti ve sendika yönetimlerinden, halen üzerlinde taşıdırları yüklerin kaldırılmasını sağlayacak politikalar üretilmesi ve yöntemler geliştirilmesi beklentisin taşımaktadır.

SÖYLEŞİ

Rasih Nuri İleri Sovyetler Birliği'nde Yuvarlak Masa Toplantılarına Katıldı

"Herkeste Eleştiri Tutkusu Var"

10 Eylül TKP'nin kuruluşu ve Türkiye Komünist Hareketinin 70. yılı etkinlikleri çerçevesinde Sovyetler Birliği'nde yapılan yuvarlak masa toplantılarına katılan TBKP Denetleme Kurulu Başkanı Rasih Nuri İleri ile temasları ve SSCB'deki gözlemleri üstüne kısa bir söyleşi yaptık.

-Sovyetler Birliğine ziyaret nedeniniz ve temaslarınız nelerdir?

İleri T.K.P nin yetmişinci yıldönümü (10.9.1920-1990) için yapılacak yuvarlak masa toplantısına katılması Partim kararlaştırdı.

İki yıl önce Eylül 1988'de Amsterdam'da Hollanda Bilimsel Akademisinin desteği ile "Türkiye Sosyal Tarihi" sorunları ve perspektifleri seminerine katılmıştım, o toplantıya son anda Sovyet Uzmanları **Kornilenko, Kireev, Rozaiyev** katılamadılar. Türkiye'den **T.Z.Tunaya, Z. Toprak, K. Sülker, İ. Tekeli, K.Boratav, Ş. Hanioğlu, S.Aren, M.Tuncay, A. Işıklı, C. Talas, M. Gülmez, M. Belge** ve ben, yurt dışından da önemli Türk bilim adamları katıldık. Bu iki toplantı bir bakıma biri birini tamamladı.

Moskova Seminerinde **Kornilenko, Rozaiyev, Maşnev, Popov**, Parti okulundan **Generalov**, yazar **Radi Fiş**, Marksizm - Leninizm enstitüsü sorumluları ve **M.K** den **İ. Bogdanov** ile ben konuşmacı olarak katıldık. Konuşmalardan kısa bir özet vermek gerekirse: **Kornilenko**, Türk solunun kuruluşundaki üç grubu andı, İnternasyonalist grup, **M. Suphi**; İstanbul solu, Şefik Hüsnü, bir de Ankadaraki Yeşi Orducu generaller. Baku kuruluş kongresi, Anakara 1911 kongresi ve partinin organik devamını teşkil eden İstanbul 1925 Kongresine değindi. T.K.P. deki dernekçilik karakterini, antiemperyalist mücadeleye katkı rolünü, son toparlanışta 70'lerde, öncülük iddialarını, yeni koşulları, 77 konferansını 5.nci Kongre'de dernekçiliğe son verildiğini, ve teorik çözüm bulma gayretlerini dile getirdi. **Gereralov**, demokratikleşme sorununun 12 Eylül'den de önce önem taşıdığını, Sovyet Partisinin hatalarının belli bir biçimde Türk Partisini etkilediğini, somut koşulların çok zor olduğunu, 70'lerde MHP'ye karşı Ulusal Demokratik Cephe kurmanın soldaki rekabetçilikten kaynaklandığını, 1951'den sonraki faaliyetsizliği, 84 Sol Birliğini vurguladı. **Radi Fiş**, Tasfiye hareketleri üzerinde durdu. T.K.P nin yazım ve edebiyat alanlarındaki önemini vurguladı. **Popov**, Alman Komünist Partisinin yenilenemediğini, halkla ilişki kuramadığını, bundan çıkarmamız gereken dersleri. **Rozaliyef**, T.K.P nin dünyanın en savaşkan, en kahramanın Partilerinden olduğunu, ne yazık ki, tarihinin yeterince bilinmediğini, kendisinin Parti arşivleri üzerinde çalıştığını söyledi. Partinin kendi araştırma merkezini, yayın organını kurması gerektiğini, K.Borarav, O silier, M. Tuncay gibi araştırmacıların bu çalışmalara katılmalarının gerektiğini savundu. **Boğdanov**, T.K.P. nin arayış v eyenileme faaliyetini Presetroika'nın bir sonucu olmadığını, Perestroika'dan önce başladığını hatırlattı. Türkiyeden gelen tek konuşmacı olarak, arşivlerin incelenmesi ve parti tarihinin yazılmasının önemini T.K.P. nin Komintern-Kominform ile ilişkilerini belirttim. Partinin sürelice demokrasi ve Legalite için savaşım verdiğini, her legal olanaktan sonuna kadar yaralandığını, illegalite ile legal partilerin tarihinni bir devamlılık ifade ettiklerini söyledim. Toplantıya dinleyici olarak Sayın **Beria Ongar** ile İngiltere ve Almanya'dan konuklar katıldılar.

Yuvarlak masa toplantısı Komintern'in eski merkezi olan Marksizm-Leninizm enstitüsünde yapıldı, önce Enstitü Başkanı ile kısa bir görüşme yaptık, bilimsel konular tartıştık, Lenin'in yeni Toplu Yapıtlarının 70 cilde ulaşacağını duydum ve yeni baskıda kullanılacak yöntem üzerine bilgi aldım. Sonra Komintern'in İcra Komitesi Toplantı salonu olan salona ge . yukarıda kısaca özetlediğim toplantı yapıldı.

Sovyet Halkının günlük yaşamda Peresroika ve Glasnost konusundaki gözlemleriniz nelerdir?

İleri: Değil Sovyetler Birliğini, Moskova şehrini bile bir haftada görmek, hele incelemek olanak dışı.

Benim Moskova'dan ayrıldığım gün, kaldığım süperlüks Oktobrskaya otelinde beş büyük devletin dışişleri bakanları bir rastlantı sonucu, kendi değimleri ile "İkinci Dünya Savaşına son verdiler", yani Almanya andlaşmasını imzaladılar, son kahvaltıda onlarla beraberdik.

Moskova izlenimlerine gelince, ilk çarpıcı olay yeşillik ve ağaçlar, bazı caddelerde sekiz on sıra ağaç bulunuyor, yeryer binaları bile gizleyen harika ağaçlar beni fazlası ile etkiledi.

Eskiden anlatılanın tersine Moskova halkı artık çok neşeli, güler yüzlü ve nazik, iyi giyimli, hatta şık, çarpıcı mini etekler de arada sırada göz alıyor. Herkes sıhatli ve... dükkanlar tamtakır, zaten vitrin yok Moskova'da, sadece cephede bir tabela.Bu durum geniş bir paralel pazarın varlığını kanıtlamada. İkinci çarpıcı olay herkesin, Merkez Komitesi üyelerinden şoförüne kadar., yazarından, ressamına, öğretmenine, sokaktaki adama kadar herkesin sabah akşam eleştiri yapmak tutkusu, başka hiç bir ülkede böyle birşeyle karşılaşmadım, öyle bir eleştiri furyası ki ne **Gorbaçov**, ne **Yeltsin** kimse bunundışında kalamıyor. Belki eleştirilmeyen tek kişi **Khruşov**, mezarı **Nazım Hikmet**'inkine yakın, eski birmanastırın bahçesinde, ikisinde de taze çiçekler konmuş durumda.

Herkesin, Merkez Komitesi üyelerinden şoförüne kadar., yazarından, ressamına, öğretmenine, sokaktaki adama kadar herkesin sabah akşam eleştiri yapmak tutkusu, başka hiç bir ülkede böyle birşeyle karşılaşmadım, öyle bir eleştiri furyası ki ne Gorbaçov, ne Yeltsin kimse bunundışında kalamıyor. Belki eleştirilmeyen tek kişi Khruşov, mezarı Nazım Hikmet'inkine yakın, eski birmanastırın bahçesinde, ikisinde de taze çiçekler konmuş durumda.

Bir iki gösteriye de tanık oldum, biri Savunma Bakanlığının karşısında, pankartlarda, "savaş istemiyoruz", "Afganistan'daki çocuklarımızı kim geri verecek", "Bunları yapanlar ne vakit ceza verilecek" gibi yazılar, ve binanın önünde sakin güvenlik kordonu....

Perestroika değil de, Pazar ekonomisi konusunda epeyi tartıştık, Pazar ekonomisinin ne gibi zararlar doğurabileceğinden kimse farkında değil galiba, komşunun kazı örneği. Ancak herkes kısa vadeli çözüm olamayacağı konusunda hemfikir. Konu nereden kaynakla-

nıyor? Sovyetler Birliği uzun yıllar Askerlik ve Uzay konusunda A.B.D. ile yarışma zorunda kalmış Soğuk Savşa konjonktüründe, bunu A.B.D den birkaç kat düşük bir Milli Gelir ile başarmış, sadece bu neden büyük bir bütçe açığı yaratmış. Öte yönden ideolojik nedenlerle, Komünizme yönelmek arzusu ile halka büyük çapta ucuz hizmetler verilmiş, on yıllarca temel maddelerde zam yapılmamış. Böyle olunca da bütçe açığı para basmakla kapatılmış, artan para ve zamsız yaşam, işte krize neden olan çelişki. Bunun doğal sonucu malların piyasadan derhal çekilmesi, karaborsa, resmi ve serbest piyasada kur farkları, ve kendi değimleri ile güçlü bir "mafya"nın doğuşu, reformları geniş ölçüde olumsuz olarak etkileyen bu çelişik ortamdır. Bunun yanı sıra ekonomiden çok politik çözümler arama alışkanlığı.. Ancak en kötü ve güç şartlarda Avrupa ve ekonomisine hakim olan Hitleri yenebilmiş bir halkın enin-de sonunda bu savaşımı da kazanacağını söyleyebiliriz.

Bu arada değerli tercümanın **Elife Ahmedova**'yı bırakıp kendi başına dolaştığımı, oğlumun arkadaşı bir İtalyan genci ile şehrin 55 km. uzağındaki bir manastırda sergiye gittitğimi, orada Kamelya çayı içtiğimi, bir ressam ve öğretmen evinde ve dostum yazar Radi Fiş'de yemek yeyip uzun uzun sohbet ettiğimi, gelişigüzel birikl evedaldığımı da hatırlatma isterim. Moskovalılar çok candan, sıcak insanlar, çok az metrekarelik konutlarda çok konforlu ve güzel bir yaşam olabileceğini bana fazlasıyla kanıtladılar. Her evde bol kitap var, ancak yine aynı çekişki Progres yayınlarında birşey bulmak olanaksız, yayınlananlar kapışılıyor, yeni baskıları çıkmıyor, aradığım kitapların hiçbirini bulamadım, ancak birinin Portegizcesini gördüm, alamadım.

-Görüşme sonucunda Sovyetler Birliğinde Türkiyeyi nasıl görüyorlar? son izlenimleriniz?

İleri- Yuvarlak masadaki konuşmaları yukarıda özetledim. Halkın Türkiyeyi nasıl gördüğünü bilemem, ancak ber her yerde çok sıcak karşılandım. Fransızca konuşulan bir öğretmen evinde nefiz yemekler yedim, bir kadeh içki içtim, ve 1923 yılında İstanbul'da Türk ordusunun ve **Rafet Paşa**'nın gelişini gören birhanımefendi ile karşılaştım. 1947'de hafif bir eleştiri üzerine sekiz yıl kampa mahkum edilmiş, iyi çalıştığından altıbuçuk yılda çıkmış. Sovyet halkı bir daha bunları yaşamak istemiyor. Yukarıda bir kadeh içkiden söz ettim. Otel'di ve başka yerlerde hiç alkollü içki görmedim, su içmek gelenekleri de yok, bol çay, kahve ve meşrubat, hatta kefir içiyorlar. Çay, kahve gibi çok ortak kelimelerimiz olduğunu da gördüm. Arbat Sokağı arabadan, Baçıkskaya Balçıktan, Orduskaya caddesi ordudan geliyor. Lenin müzesinde çeşitli dillerde yazılmış kitaplar var, değişik Türk lehçelerini karşılaştırmak çok ilginç, örneğin biz "bir adım ileri, iki adım geri" diyoruz, orada "bir adım önde, iki adım artta" ve biribirinden değişik dört beş çözüm bulmuşlar Türkçe kökeninde, bir de **Dr. Kıvılcım'ın** "Marksizm Biblioteg'den bir iki kitap... Lenin müzesinde de yeni bir glasnost havası esiyor, **Trotski**'nin fotografları, üstelik birçokkomitede alfabetik sıraya göre Stalin ile Trotski yan yana. Yayın hayatında da şimdiden Trotski'nin üç kitabının baskısı yapılmış durumda.

Tek tehlike Glastnost ve Perestroika'yı tezgahlayan S.B.K.P. nin görece yıpranmasında beliriyor benim kanımca. Çarlığın demokratik gelenek yoksulluğundan, az gelişmişliğinden, I. Dünya Savaşı sonrası Alman Devriminin sosyal-demokrasinin de yardımı ile kanla boğulmasından, bunların doğurduğu bürokratik sapmalardan, II. Dünya Savaşından ve Soğuk Savaştan kaynaklanan faturanın Komünist Partisi için doğuracağı zararın ne derecede ve şeklinde dengeleneceği kaygusu bu seyahatla somutlaş

mış bulundu. Nükleer ve çevresel bir kıyamet olasılığı bir tarafa bırakılırsa, bugün yaşana, ve Marksist-Leninist kriterlere dönüş sancıları olarak yorumladığım kriz uzun vadeli iyimserliğimi artırmış bulundu.

ERKEK GÖZÜYLE

Kadının Kurtuluşu

Yücel Köksal

Aslında sözkonusu olan erkeğin kurtuluşudur. Erkek kurtarılmalıdır. Bu sorunun günümüze dek çözülememiş olmasında erkeklerin güçsüzlüğü etkendir. Erkekleri güçlü kılacak yollar bulunmalıdır. Bunun sonucunda insan olmanın ne onlama geldiğini anlıyacak ve insana yaraşır yaşam biçimini seçecektir. Bu yaşamda kadının yeri bilrginleşecek, kadınları kendi yanına, boşalttığı alanlara çekecektir. Burada hareket serbestisini feda edecek olan erkektir. Bu nedenle, erkekler işgal ettikleri alanları geri verebilecek güce erişebilmelidir.

Yazının başlığına bağlı olarak kendimize şu soruları yöneltebiliriz. Kadınların neden, kimden, nereden kurtuluşu..... Bu sorular varsa, demek ki kadınlar kurtulması gerekli bir durumda.

Çözülmesi zorunlu kabul edilip gündeme alınan diğer sorunlar gibi, bu ana sorun da, toplumumuzu hazırlıksız yakalamıştır. Bu sorun da dünyadaki gelişmelerin sonucu bizimgündemimize girmiştir. Günümüzde saygın toplumlar arasında yer almanın ön şartı olan, insanın var oluşunun olmazsa olmaz koşulu özgürlükler, geri kalmış toplumlar arasında yer almanın ön şartı olan, insanın var oluşunun olmazsa olmaz koşulu özgürlükler, geri kalmış toplumlarda da gündeme alınmış ve toplumun istemi olarak, egemençevrelerinönüne konmaya başlanmıştır.

Bu sorunu aydın çevreler sürekli gündemde tutma savaşı verdiler. Ancak, toplumda bu mesajı algılıyacak birikim olmadığı için, egemen çevreler, kolaylıkla bunu aydınların batı özentisiymiş gibi gösterebilmiştir.

Dinin de yardımıyla, baskıcı yönetimler, insanlar arasındaki ilişkileri ve kadının toplum dışına itilmesini, ikinci dereceden insan konumuna oturtulmasını, bir erkeğin himaseyine verilmesini gelenek haline getirmiştir. Bu uzun süreç sonucunda toplum, farklılığı, kadının ezilişini doğal karşılar olmuştur. Zamanla bu durum erkeklerin işine gelir olmuş, kadının doğal haklarını gasp etmenin verdiği rahatlıkla, geniş bir alanda istediğini yapar duruma gelmiştir. Erkeğin yaşam biçiminde kadının hiçbir fonksiyonu kalmamış, alanının iyice daraltılması kadını sindirmiş ve toplumun gözünde güçsüz bir varlık durumuna düşürmüştür. Bu yapay durum, bir süre sonra kadınlar tarafından da doğalkarşılanır olmuştur. Bu ezik lik v e dışlanmışlık, kadın erkek diyaloğunu olumsuz etkilemiş, toplumda tek seslilik egemen olmuştur. K adının yaşamında enyakını babası ve sonra da eşiyle olan ilişkilerinde bu diyalog eksikliği belirgindir. Bu eksiklik, gerek bayanlarda gerekse erkeklerde bunalımların çoğuna kaynaklık etmektedir.Her ikisinde de doyumsuzluk yaratmakta, sonuçta, birbirlerinden iyice uzaklaşmaktadırlar. Türkiye'de okuma, yazma ya da sanat dallarında uğraş verme gelişmediği için, bunun en çarpıcı ve yaygın örneğini, arabesk müziğin içeriğinde görebiliyoruz.

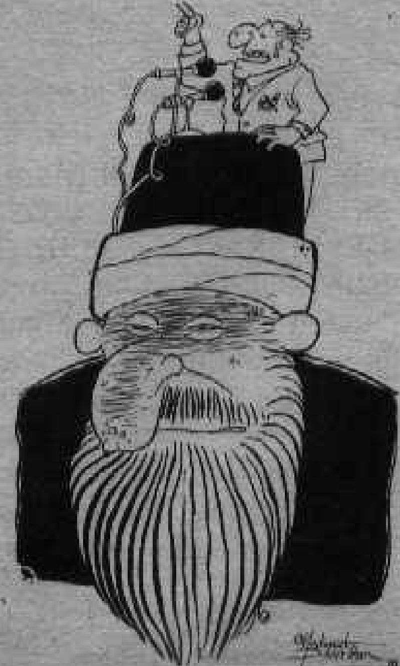
Kadını dışlayan toplumun, estetik açıdan, gelişmesi düşünülemez. Çünkü kadın estetiğin simgesidir. Kadının bu dışlanmışlığının, toplumumuzun kaba görünümünde payı büyüktür.

Sorunu ana hatlarıyla bu şekilde saptadığımıza göre, soruna nasıl yaklaşmalıyız ve çözüm önerilerimiz ne olmalıdır.

Aslında sözkonusu olan erkeğin kurtuluşudur. Erkek kurtarılmalıdır. Bu sorunun günümüze dek çözülememiş olmasında erkeklerin güçsüzlüğü etkendir. Erkekleri güçlü kılacak yollar bulunmalıdır. Bunun sonucunda insan olmanın ne onlama geldiğini anlıyacak ve insana yaraşır yaşam biçimini seçecektir. Bu yaşamda kadının yeri bilrginleşecek, kadınları kendi yanına, boşalttığı alanlara çekecektir. Burada hareket serbestisini feda edecek olan erkektir. Bu nedenle, erkekler işgal ettikleri alanları geri verebilecek güce erişebilmelidir.

Buna koşut olarak kadınlar da bilinçlendirilecek, sorunun nereden kaynaklandığını doğru saptamasına yardımcı olunacak ve doğru mücadele yöntemleri bulması sağlanacaktır. Bunun sonucunda enerjilerini gereksiz ve sonuç alamıyacakları alanlarda harcamamış olacaklardır.

Sorunun çözümünde, kadınları erkeklerin karşısına koymak, onun karşıtıymış gibi göstermek değil, her ikisinin de birlikte yaşamak zorunda oldukları gösterilmelidir. Yoksa, sorunu çözüyoruz derken, sonuçta, yeni bir biçimiyle, yeni sorunlarla yüzyüze kalırız.

Kadınların Anlamlı Protestosu

DÜŞÜNCEYE SAYGI ŞİDDETE SON !

Tırmanan şiddet olaylarını protesto etmek için İstanbul kadın kuruluşlarınca düzenlenen "DÜŞÜNCEYE SAYGI, ŞİDDETE SON" yürüyüşüne geniş katılım oldu. "İrticaya karşı pasif kalınmaması ve laik devlet ilkesinden ödün verilmesi" kınandı. "Demokratik Ve Laik Türkiye İçin El ele" ve Hukuka Saygılıyız" "Şiddete Karşıyız" pankartları taşındı ve sloganlar atıldı. Yürüyüşe, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Türk Hukukçu Kadınlar Derneği , Kadın sorunları Araştırma Derneği, Türk Kadınlar Birliği, Türk Anneler Derneği, Türk Kadınlar Konseyi, Kadın Hakları Koruma Derneği, Soroptimist Kulüpleri Federasyonu, İstanbul Kız Lisesi Mezunları Derneği, Kadın Platformu, Mor Çatı ve Kadın Sığınağı Vakfı, Kaktüs Dergisi gibi kadın kuruluşları, Barolar, Eczacı, Dişhekimi, Veteriner, ve Tabib Odaları, Öğretim Üyeleri Derneği, Yazarlar Sendikası, ve Atatürkçü Düşünce Derneği temsilcileri katıldı. Hollanda'nın İstanbul Başkonsolosu Jan Roelants da hazır bulundu.

Düğümlerin Dili

Nazilli Cezaevinden Adımlar'a 70.yılın anısına yapılmış bir barış güvercini geldi. **Fuat Direybotoğulları**'nın el emeğinin ürünü olan bu barış güvercinini ne yazık ki renkli basamıyoruz. Fuat bir kaç satır yazarak yaptığı güvercini bize anlatıyor. Özgürlük, barış ve sosyalizmi anlatan bu simgeyi çalışma odamıza astık. Fuat çok kısa olan mektubunda yazı şunları söylüyor:

Zemini mavi yaptım, özgürlüğü simgelesin diye. Beyaz bir güvercin işledim, barışı anlatan zeytin dalı yerine karanfil koydum, sosyalizmi simgeleyen yeşil bir tomurcuk yaptım.Ve yeşil yapraklardan yeşil bir dünya özlemimizi anlattım.

En çok düğümü özgürlüğü anlatan mavi için attım. Tam 3250 düğüm. Barış için güvercine 2300 düğüm , karanfile 600 ,yeşile 200 düğüm attım. Görülüyor ki, özgürlük ve barış kazanılmadan , sosyalizmi kazanmak o kadar kolay olmuyor.

Umarım beğenirsiniz. Şayet beğenirseniz lütfen söyleyin başkasını yapayım.

Tüm dostlara selamlar ,sevgilerimle

Cumhuriyet Bayramı'nda Cezaevlerinde Yapılacak Açık Görüşler Kaldırıldı

"ESKİŞEHİR HÜCRE TİPİ CEZAEVİ'Nİ DOLDURMAK İÇİN BAHANELER YARATILIYOR"

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün, Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla yapılması gelenekselleşen Açık Görüşü yasaklaması, terör bahanesiyle idamların infaz edilmesini gündeme getiren "intikamcı devlet" anlayışının, tutuklu ve hükümlüleri "rehine" gibi gören zihniyetin bir uzantısıdır.

Oysa Cumhuriyet Bayramları, dünya tarihinde olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti tarihinde de toplumsal barışın sağlanması için bir fırsat olarak değerlendirilen "Genel Af"ların ilan edildiği günler olmuştur.

ANAP iktidarı ise son dönemde terörü bahane ederek tutuklu ve hükümlüler üzerinde yeni bir terör estirmektedir. Hükümet, Diyarbakır, Bismil Cezeevi örneğinde olduğu gibi toplu sevklerle yetinmeyip cezası 5 yılın altına düşmüş iyi halli mahkumları da kendi tercihleri dışında sevklerle, fiili olarak cezalandırma yolunu seçmekte; kaçma girişimleri bahane edilerek kazanılmış hakları gaspetmekte, disiplin suçları adeta kışkırtılmaya çalışılarak Eskişehir Hücre Tipi Cezaevi'ni doldurmak için bahaneleŗ yaratmaya çalışmaktadır.

Açık görüş yasağının cezaevlerinde gerginliği artıracağı biline biline böyle bir uygulamaya gidilmesi, cezaevlerinde yeni bir direnişi kışkırtmak ve buna bağlı olarak dışarda da demokrasi ve insan hakları mücadelesini sabote etmek anlamına geleceğinden, iyi niyetle bağdaştırılamaz.

Sayın Özal'ın, "İşkencenin ve İnsanlıkdışı Ceza ve Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi"nin onaylanmış olmasına dayanarak "İnsan Hakları konusunda duyarlı " bir ülke haline geldiğimizi ileri sürmesi, cesaevlerindeki insanlıkdışı uygulamalar sürerken, tutuklu ve hükümlülerin ve onların yakınlarının en doğal insani hakları, idarenin genelgeleriyle çiğnenirken hiç inandırıcı olamamaktadır.

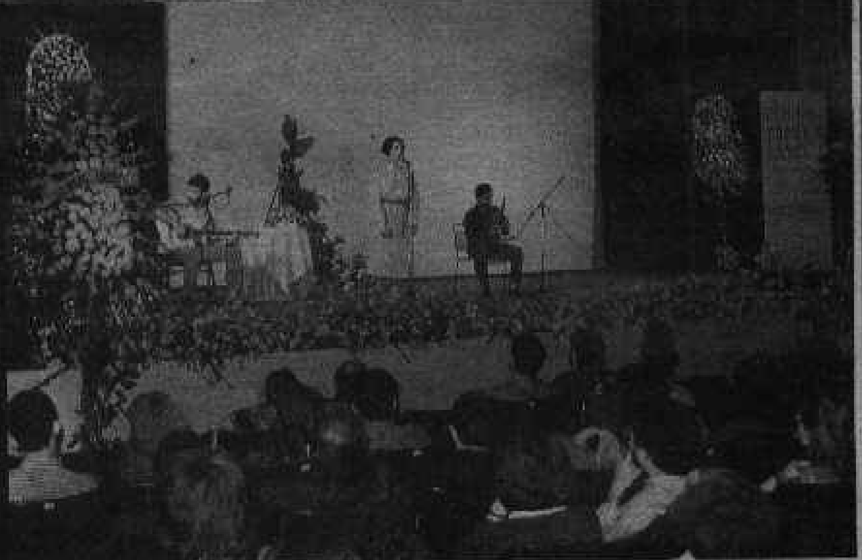
Sayın Cumhurbaşkanı'nı ve Adalet Bakanı'nı, Cumhuriyetin 77. kuruluş yıldönümünde yetkilerini, açık görüşün yapılması ve cezaevlerindeki insanlıkdışı uygulamalara son verilmesi doğrultusunda kullanmaya çağırıyoruz.

Cezaevlerindeki ve toplumdaki huzursuzlukların artmasını önlemenin devletin ve hükümetin sorumluluğu altında olduğunu hatırlatıyoruz.

Fotoğraflar : B.Cengiz Türer

Behice Boran'ı Anıt Mezar'ı Başında Andık

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin ilk genel başkanı Behiçe Boran ölümünün 3. yılında yoldaşları, dostları, sevenleri tarafından anıt mezarı başında anıldı.

TBKP genel başkanı Nihat Sargın mezarı başında yaptığı konuşmada " Boran, TİP ve TKP'nin birlik çalışmalarının sonuçlanacagı basın toplantısında çok hasta olmasına rağmen, tek korkusunun hastalığı nedeni ile toplantıyı yarıda bırakmak olduğunu ve kendisinin yanlış anlaşılacağını ve toplantıya bu koşullarda devam etti." Sargın, Boran'ın mücadeleci kişiliği,görev bilinci ile çalışan , aydınlatıcı kişiliği ile herkesi etkilediğini" anlattı.

Behice Boran, İstanbul'da Dünya sinemasında yapılan bir anma toplantısı ile anıldı. Toplantıda, Tiyatro sanatçısı Zafer Diper şiirler okudu, İsa Çelik Dia gösterisi yaptı. TBKP genel sekreteri Haydar Kutlu ve Boran'ı yakın çalışma arkadaşlarından Sadun Aren, Avukat Necla Fertan birer konuşma yaptılar.

Boran ,Ankara, İzmir, Kocaeli, Eskişehir TBKP örgütlerinin düzenledikleri toplantılarda da anıldı.